

**FLOWER-POWER
DE METAL**

Prima ediție a Rockin' Transilvania de la Sibiu (12-13 iulie) s-a ridicat deasupra așteptărilor și n-ar fi rău să meargă mai departe în același stil: ritmuri de metale grele în atmosferă flower-power.

Citiți un grupaj realizat de Veronica D. Niculescu ÎN » PAGINILE 8-9

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA NAȚIONALĂ » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

Iulie –
RADU AFRIM

NR. 188 » 19 – 25 iulie 2008 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

UN CĂLĂTOR ÎN PROPRIUL TRECUT TREBUIE SĂ AIBĂ CEVA: A BOOK(ER)

Rushdie [i-a adjudecat pa[nic „The Best of the Booker”

Trei răspunsuri de la Mihai Zamfir

Autorul romanului *Educație tîrzie*, intervievat de Bogdan Romaniuc, declară: „Ceea ce am încercat în această carte n-a fost prezentarea Bucureștiului din timpul și de după Revoluția din decembrie 1989 (deși latura documentară ajunge aici implicit), ci prezentarea mecanicii îndrăgostirii, mereu egală cu ea însăși dincolo de timp și de loc, dar mereu diferită în detalii”.

ÎN » PAGINA 13

Leac pentru prostie

Dumitru Ungureanu

Realizatorul rubricii „Rockin' by myself” a fost la concertul susținut de Judas Priest: „Nu totdeauna poți primi energia transmisă de-o trupă, dacă nu-i vezi măcar un spectacol. Iar cînd concertul susține ultimul album – ca în cazul de față Judas Priest, *Nostradamus* –, atunci n-ai voie să ratezi ocazia”.

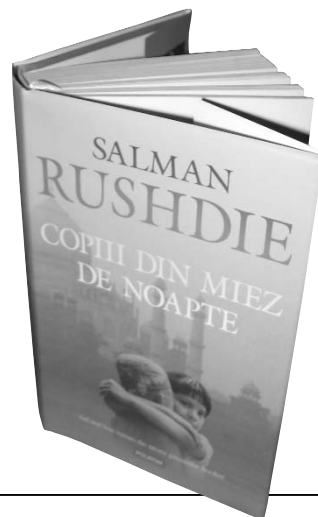
ÎN » PAGINA 14

Copiii din miez de noapte de Salman Rushdie a cîștigat premiul The Best of the Booker, distincție acordată la împlinirea a 40 de ani de Booker Prize, în urma votului publicului. Cartea (care în românește a apărut la Editura Polirom în traducerea lui Radu Paraschivescu) a mai cîștigat premiul Booker în 1981, iar în 1993 a fost distinsă cu premiul Booker of Bookers, singura dată cînd un premiu special de acest gen a fost decernat.

„Sînt voci care susțin că acesta e cel mai bun, mai fin, mai atent construit roman al lui Rushdie. Există destule argumente în favoarea afirmației: în primul rînd, Rushdie a plecat de la o premisă extrem de dificilă: a te lua la trîntă cu Proust (chiar dacă o faci folosind alte arme, nu total diferite, însă dintr-o panoplie învecinată) nu e lucru ușor”, scrie Bogdan-Alexandru Stănescu într-o analiză pe care a realizat-o pentru „Suplimentul de cultură” pe marginea romanului care a cîștigat The Best of the Booker.

Citiți textul ÎN » PAGINILE 10-11

» **Radu Pavel Gheo: „Aici se ascunde și un complex cultural de inferioritate, care ne împiedică să ridicăm privirea dinspre ombilicul autohton, de frică să nu ne facem de rîs, și ne silește să căutăm mereu confirmări în exterior”.**

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Cupele m`niei

S`nt`n num`vr de [apte, a]a ne spune Biblia. Ele s`nt v`rsate de [apte ngeri, la] ndemnul lui Dumnezeu, iar fiecare v`rsare de cup` reprezint` un pas spre instituirea Apocalipsei. Despre cupele m`niei vorbesc, iar ele s`nt importante din mai multe puncte de vedere, dar mai ales prin faptul c` de vreo doi ani` ncoace ele`mi dau o imagine clar` a felului`n care evolueaz` mass media din Rom`nia. (i asta nu pentru c` a] fi eu un fin hermeneut, ci pentru c` s`nt ajutat`n sensul`sta de o persoan` la care]in foarte mult, adic` bunica mea.

Bunica mea, probabil asemenea bunicilor multora dintre dumneavoastr`, este o femeie extrem de dedicat` credin]ei cre]tine, judec`nd de multe ori ceea ce se`nt mp`l`n jur prin prisma celor anun]ate`n Biblie de Ioan Teologul. (i,`n func]ie de judecata ei, am ajuns la r`ndu-mi s` observ c` presa noastr` func]ioneaz``n etape bine definite. De exemplu, acum, presa rom`neasc` se afl``n etapa a doua, cea`n care cupa m`niei se vars``n mare, iar marea devine spurcat`. E vorba despre Marea Neagr`, fire[te, subiect care a acaparat presa`n ultimele zile, iar dac`,`spurcarea`ei se produce cu materiale diferite dec`te cele anun]ate`n Biblie, asta este doar o chestiune tehnic`. Urmeaz``ns`a a treia cup`, cea`n care spurcarea va afecta r`urile [i izvoarele`v` amin]i]i cumva c` asta s-a`nt`mplat [i vara trecut`? Eu`mi amintesc, pentru c` am primit un telefon de la bunica,`n timp ce toate televiziunile se concentraser` asupra faptului c`, din cauza c`ldurii,`n multe localit`]i din]ar`apa a devenit ro]ie [i nepotabil`, fire[te. Ah, a patra cup`... E cea a ar]iei. A fost v`rsat`, bine n]eles, vara trecut`, dar va reveni [i anul acesta. (i tot a]a.

V`l ruga, la acest moment al textului, s`nu z`mbi]i condescendent c`tre credin]ele sau supersti]iile bunicii mele,`ntruc`tv`garantez c`nu ele s`nt subiectul comentariului de fa]a.`n fapt, ele reprezint` doar expresia unei st`ri pe care mass media o induce, con]tient sau nu, unei bune p`r]i a consumatorilor. (i, pentru c` spa]iul este restr`ns, o s`m`gr`besc`v`iau ca exemplu o alt`tendin`]a a presei rom`ne[ti din chiar momentul de fa]a`sigur, ie]im din zona cupelor m`niei, dar nicidecum din cea a semnelor oferite nou`de Ioan Teologul, c`ci Babilonul apocaliptic e prezent [i aici.

De ceva vreme, dup`ce cazul austriacului Josef Fritzi, care [i-a sechestrat [i violat fiica timp de 24 de ani, a creat o nebunie`n presa european`, ziar]ii no]tri au`nceput o goan`nebu[n] pentru a demonstra c`tot noi r`m`nem primii la atrocit`]i, parc`invidio[ti c` austriecii au reu]it s`ia, pentru scurt`vreme, prim-planul. Rapid, au ap`r`ut pe firmament atrocit`]ile mioritice: o feti]`de 11 ani violat`de un v`r [i]sat`ns`rcinat`, o alt`feti]`de aceea[iv`rst`violat`de tat`l ei, un bebelu[de]ase luni ajuns`n stare de ebrietate la spital etc. etc. Cu toate acestea,`nc`n-am reu]it s`ar`m`m lumii c`s`ntem mai pro]ti, mai idio]i, mai mizerabili din punct de vedere moral dec`t austriecii. Dar exist`speran]e, vara e lung], poate vom reu]i`ntr-un final.

Nu vreau s`spun prin cele de fa]a c`presa n-ar trebui s`relateze asemenea cazuri. Remarca mea se refer`ns`la aglomerarea lor, pe r`juni de trend,`ntr-o perioad`scur`de timp, aglomerare care d`senzija unei

» **Ziar]i]ii no]tri au nceput o goan`nebu[n] pentru a demonstra c`tot noi r`m`nim primii la atrocit`]i, parc`invidio]i c` austriecii au reu]it s`ia, pentru scurt`vreme, prim-planul. Rapid, au ap`r`ut pe firmament atrocit`]ile mioritice: o feti]`de 11 ani violat`de un v`r și]asat`ins`rcinat`, o alt`feti]`de aceea]i v`rst`violat`de tat`l ei, un bebelu[de]ase luni ajuns`n stare de ebrietate la spital etc. etc.**

disper]ri a presei,`n`ntregul ei, de a ne convinge pe noi, consumatorii, c`lucrurile nu pot fi mai rele dec`t s`nt.`n zilele caniculare, presa ne asalteaz`nu numai cu relat`ri ale le]inurilor de pe strad`, ci [i cu statistici mondiale care demonstreaz`clar c`,`n c`]iva ani, lumea se va topi.`n perioadele ploioase, s`nt cita]i diver]i cercet`tori anonimi de pe mapamond care ne asigur`c`se apropie,`ntr-un fel sau altul, un nou potop. Dac`undeva se produce un cutremur devastator, apar imediat la televiziuni zeci de „cutremurologi” care ne spun c`, implacabil, foarte cur`nd, [i pe noi ne pa]te un dezastur asem`ntor. Iar dac`ntr-un col] de lume un tic`nos [i violeaz`fiica, presa creeaz`rapid senza]ia c`desf`nata cea mare e printre noi, pentru c``n mai toate ziarele [i la mai toate televiziunile vei g]si imediat sute [i sute de alte cazuri asem`ntoare.

Acest text nu se vrea moralist. Ci, pur [i simplu, se vrea a fi un`ndemn pentru to]i cei care, asemenea bunicii mele, se ghideaz`dup`ceea ce se scrie`n pres], racord`ndu-[i st`rile de spirit la viziunile apocaliptice pe care mass media le creeaz`uneori. Lor a] vrea s`le amintesc c`e var`, vin concediile [i merit`s`ne des`p`rim pu]in, m`car pentru o vreme, de presiunile la care s`ntem supu]i inclusiv de c`tre pres`. Eu`ndr`zesc s`plec pentru aproape dou`s`pt`m`ni [i am oare]ce speran]e c`, atunci c`nd voi reveni, voi g]si redac]ia „Suplimentului” intact`[i pe dumneavoastr`, dragi cititori,`n cea mai bun`stare de spirit. Concedii pl`cute...

ROM`NIII E DE]TEPTI

Buricocentrismul relativ

Exist`vreo caracteristic`anume care s`a`individualizeze pe rom`ni`n cadrul umanit`]ii? Sau, mai simplu spus, prin ce se deosebe]te românul de restul lumii?

Iat`o tem` despre care s-au scris vreo c`teva zeci de mii de pagini`n limba rom`n`, de]i e riscant s`defini]ti o na]iune dup`anumite tr`s`aturi specifice.]i totu]i e exact lucrul pe care oamenii nu se pot st`p`ni s`nu-l fac`a, indiferent din ce zon`a lumii ar proveni.

A]adar, justific`riile fiind scrise, o s`adaug aici]i eu c`teva zeci de r`nduri despre rom`ni, rom`nism]i specificul rom`nesc. M`

tr`ie]te la noi? Ce e specific Rom`niei? Era o curiozitate real`, autentic`]i foarte natural`, iar noi am r`spuns cu

» **Atunci c`nd un str`in vine`n Rom`nia, indiferent de unde ar veni el, primele noastre`ntreb`ri nu s`nt despre lumea lui, despre spa]iul de unde vine, ci tot despre Rom`nia: cum i se pare]ara noastr`, femeile s`nt frumoase, nu-i a]a, cum s`nt rom`nii, s`ntem ospitalieri, ii place de noi...?**

pl`cere. Cu foarte mare pl`cere. Ne pl`cea s`vorbim despre noi, despre rom`ni]i Rom`nia. Abia dup`c`itva timp am sim]it discrepan]a: iat`a-ne`n str`in`at`e]i vorbind despre noi, rom`nii. Numai c`atunci c`nd un str`in vine`n Rom`nia, indiferent de unde ar veni el, primele noastre`ntreb`ri nu s`nt despre lumea lui, despre spa]iul de

unde vine, ci tot despre Rom`nia: cum i se pare]ara noastr`, femeile s`nt frumoase, nu-i a]a, cum s`nt rom`nii, s`ntem ospitalieri, ii place de noi...? Nu ne intereseaz`ceilal]i, ci doar ce cred ei despre noi.

Aici se ascunde]i un complex cultural de inferioritate, care ne`mpiedic`s`a ridic`m privirea dinspre ombilicul autohton, de fric`s`a nu ne facem de r`is,]i ne sile]te s`c`ut`m mereu confirm`ri`n exterior. Bine]te]es c`firile mai slabe cad`ntr-un buricocentrism absolut, care na]te elucubrante teorii pseudo]tiin]ifice de tipul celor vehiculate de traci]ti: noi nu s`ntem urma]ii Romei, ci romanii s`nt urma]ii no]tri, Rom`nia e centrul energetic al planetei, proto-rom`nii s`nt descoperitorii scrisului, proto-rom`nii s`nt descoperitorii vorbirii articulate]i a]a mai departe.

Interesul`asta exagerat]i exclusivist fa]`de noi`n]ine are`n el ceva tribal, de comunitate izolat`]i speriat`. Din fericire, o astfel de atitudine`n fa]`a lumii exterioare (exterioare Rom`niei]i rom`nilor, bine]te]es) are un grad de inciden]`mai redus`n`r`ndul tinerilor educa]i`n perioada postrevolu]ionar`. A]adar, ar putea fi vorba de o tr`s`atur`na]ional`retrograd`]i aflat`pe cale de dispari]ie`ceea ce o face cu at`t mai interesant`. Pe de alt`parte, a]a retrograd cum e el, buricocentrismul ne apropie`paradoxal`de o alt`na]iune, mult mai mare]i mai mindr`de for]`ei, dar la fel de suficient`sie]i: na]iunea american`.

Desigur, rom`nii nu au la dispozi]ie teritoriul fizic al Statelor Unite. Rom`nia nu e o jum`tate de continent, pe care s`o str`aba]i cu senza]ia c`str`aba]i o lume. Dar noi nici n-avem nevoie de at`t de mult spa]iu. Tr`im din plin`n buricul nostru mic.

g`ndesc la un tip de atitudine pe care o`nt`lnim at`t de des la rom`ni (inclusiv la noi`n]ine), una imposibil de trecut cu vederea. E ceea ce a]s numi buricocentrism, sentimentul c`noi, cei de aici, s`ntem buricul P`m`ntului,]i ne contempl`m rom`nitatea exact a]a cum unii mae]tri ai medita]iei`i]i contempl` ombilicul. Buricocentrismul e tr`ait adesea incon]tient, mai degrab`cu naivitate dec`t cu trufie. Spre lauda noastr`, nu e vorba de un buricocentrism absolut, ci de unul relativ: nu ne consider`m cea mai important`cultur`sau na]iune de pe glob (ba chiar cer]im recunoa]tere`n`st`nga]i`n dreapta), dar ne s`ntem extrem de suficien]i nou`]i orice semn de recunoa]tere din exterior ne`nt`re]te aceast` suficien]`.

Prima oar`m-am g`ndit la asta la`nceputul`se]erii`n Statele Unite, c`nd Alina]i cu mine ne-am trezit asalta]i de`ntreb`ri ale americanilor despre Rom`nia. Cum e]ara noastr`? Cum se

Codecuri pentru Gili Mocanu ([i pentru „lumea” via GM)

Pe 9 iulie, la Clubul Fabrica din București, a avut loc vernisajul expoziției *Apă* de Gili Mocanu. M-am întâlnit ceva mai temeinic, pentru prima dată, cu o pictură și un artist despre care se insistă că ar fi dintr-o altă lume. „Duchamp și Mondrian fac Sport. Tot așa și Gili face Sport. Sportul e mărturisire, e luciditate a spiritului. Cei ce fac Sport trăiesc lângă poarta veșniciei pe care o arată mirați, dar împăcați, unor curci bete și confuze ca noi (din această lume)”, spune Dan Popescu despre pictura lui Gili Mocanu, accentuând inutilitatea distincției dintre artist și pictură în acest caz.

Adriana Gheorghe

Un vis: Se făcea că-i vedeam pe cei din jur ca într-un film pentru care nu aveam codecurile potrivite. (I totul murea de ceea ce, n lipsa unui cuvânt mai bun, numeam radiații). Nu (tiam exact ce trebuia să fac, cum trebuia să în capul pentru a nu pierde semnalul bun (ori ceea ce se cheamă de obicei realitate) (i pentru ca imaginea să nu se descompună în lumină intensă roz. Ideea era să nu mă panichez (imaginile se recompuneau (i (i recepțivitate consistență), la fel de ușor (i la fel de aleatoriu). Nu (tiam nici dacă acest ieșit în afara lucrurilor era un lucru rău sau dimpotrivă. Treptat aveam să descopăr că două lucruri ajutate, fiecare diferit, contactul (i concentrarea. (i să (tiu ce vreau să văd.

(Am decis să nu-l introduc printr-o mare de scuze doar pentru a schimba un clișeu pe altul).

A spune despre un artist, cu atât mai mult despre un pictor, că are acces la alte lumi, sau că vede realitatea altfel, altfel pe care-l restituie/pro pune privitorilor n funcție

de abilitățile sale e tot un mare clișeu, unul cu ceva iz de truism. În general ce contează e diferența specifică, ce fel de lumi (i ce fel de artă.

„Dacă nu ai ajuns după 5 minute de discutat cu el la subiecte fundamentale înseamnă că ai ratat întâlnirea (i probabil îl (i pictisești de moarte,” scrie Dan Popescu în catalogul expoziției *Apă*, despre artist. „Duchamp (i Mondrian fac Sport. Tot așa (i Gili face Sport. Sportul e mărturisire, e luciditate a spiritului. Cei ce fac Sport trăiesc lângă poarta veșniciei pe care o arată mirați, dar împăcați, unor curci bete (i confuze ca noi (din această lume)”, continuă Dan Popescu despre pictura lui GM, accentuând inutilitatea distincției dintre artist (i pictură în acest caz.

At în lucrări, c't (i în ntreg discursul curatorial al Livianeii Dan, care adună picturi (i gravuri din ani diferiți (i optează pentru un spațiu ca fosta fabrică de ciocolată Excelent (devenit Clubul Fabrica), plus „coloana sonoră” semnată tot de GM, expoziția *Apă* propune straturi-straturi de infinite contradicții inteligent-neliniteitoare.

Gili Mocanu, *Fără titlu*

Pictura – „stare electrică”, „dans cu ideea”

În lucrări precum *Traseu* (2006) sau *Templu industrial* (2007), folosind aceeași tehnică: perspectiva corectă, efect 3D dar, prin punerea în prim plan a unui obiect delimitat de un contur alb sau de culori contrastante, GM creează, simultan (i contradictoriu, (i impresia de stampă, (i de 2D, (i de decupaj (i lipitură.

În lucrări cum ar fi cea din 2003 (*Fără titlu*) cu linia orizontului ușor înclinată văzută ca printr-un ocean sau *Bloc* (2004), *Fermă* (2001) sau *Garsoniera* (2007) se joacă cu perspectiva, îngustează sau lărgite dimensiunile sau unghiul după o logică a afectivității, ori

a unei suprarealități proprii. Nu-mi dau seama cât lucrurile sale s'nt realități ale realității la care avem mai puțin acces sau pur (i simplu, așa cum dansul contemporan e gndire în acțiune, pictura sa e gndire în formă (i culoare. (i vorba lui Dan Popescu, gndirea unor lucruri de dincolo de ceea ce se vede. (Într-un interviu din 2005, Gili Mocanu (i numea pictura ca „stare electrică”, „dans cu ideea”. Poate nici nu trebuie să existe o distincție între cele două, așa cum (i obiectele sale „idolatrize prin ipostaziere”, cum scrie curatoarea în catalog, s'nt un dans cu ideea, s'nt departe de obiectele realității noastre, dar se îndulcesc de figurativ, p'strează ceva de amintirea realității (lui GM, a noastră, cine mai (tie).

Plain air (2006) sau *Traseu* duc puțin cu gndul la geometria sacră a aerului reprezentată de Horia Bernea.

Unele lucrări s'nt continuate, reluate cu mici diferențe (*Ilustrație la panou, Tehnică* 2007), iar efectul e de intensificare a unei impresii (i așa amestecate – de lucrări care fac corp comun cu pereții, nu fără tensiune nsă, de „ochiuri de apă” (i „spații de trecere spre altceva” într-un continuu dialog cu spațiul expozițional, care (i el ar merita două vorbe: pericole (i obstacole la tot pasul, tavan din sticlă spartă (i cu cioburi atrând amenințător deasupra capetelor vizitatorilor, teren accidentat (i alunecos, întuneric (dar care se simțeau (i nu se simțeau).

Această expoziție a marcat și un alt eveniment: lansarea Fundației Unilever. Invitații la lansare & vernisaj, Liviu Papadima, Cosmin Alexandru, Cristian Mungiu, Gili Mocanu, Dragoș Bucurenci și Dan Mircea Cheța, sînt membrii Consiliului de Onoare al Fundației Unilever și, de la anul, vor juriza un concurs de proiecte (anunțat cu această ocazie) în patru domenii: cultură, sănătate, mediu și educație.

Plain air

Radio România Cultural
Atlas cultural
Retrospectivă 40 de ani
cu Valentina Leonte și Victoria Dimitriu

un proiect Radio România 80
marți, 22 iulie, de la 21.30
cultural.srr.ro

SUPLIMENTUL LUI JUP

PE SCURT

TVR Internațional a difuzat documentarul despre călătoria lui Norman Manea în Bucovina

Documentarul *În Bucovina lui Norman Manea*, realizat de Mihaela Crăciun, care l-a însoțit pe cunoscutul scriitor în vizita acestuia, alături de Antonio Tabucchi, prin Bucovina natală, a fost difuzat, vineri, 18 iulie, de TVR Internațional, în cadrul emisiunii „Destinația România”, de ziua de naștere a scriitorului, cel mai tradus autor român în străinătate.

Norman Manea a fost însoțit în Bucovina, începând din 26 aprilie, de prietenul său, scriitorul italian Antonio Tabucchi, iar excursia este subiectul filmului documentar realizat de Mihaela Crăciun. Mihaela Crăciun este jurnalista care l-a readus pe Manea „acasă”, ea realizând și primul interviu televizat cu scriitorul, la New York, intitulat „Norman Manea și fragii din Bucovina”, difuzat în 2006.

Călătoria lui Norman Manea și a lui Antonio Tabucchi a început la finalul unei săptămâni pline pentru Norman Manea – ceremonia de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și al Universității București, întâlniri cu studenții și o masă rotundă (împreună cu scriitorii Antonio Tabucchi și Orhan Pamuk). Vizita celor doi scriitori a început cu un tur al Sucevei, urmat de o vizită la mănăstirea Voroneț, mănăstirile Sucevița și Moldovița, precum și la Sighet, Săpînța, Bîrsana și Ieud. De asemenea, aceștia au vizitat cetatea din Sighișoara și orașele Sibiu și Râșinari, precum și Valea Oltului și Mănăstirea Cozia.

Documentarul urmează să fie difuzat și de unul dintre canalele televiziunii publice (TVR 1 sau TVR2) ce pot fi recepționate pe tot cuprinsul țării.

Scrisoare Iuliei

Fată,
păcat că n-ai venit la Taormina anu' asta! Era toată gașca-n păr – Edna & Dan, Jay W., Deborah –, ba au mai apărut și fețe noi, cum ar fi Elsa (Zylberstein) sau Jordi (Molla), care erau care în juriu (Elsa), care invitați (Jordi).

Alex. Leo Șerban

Elsa a apărut vreo două zile la coctelul tradițional de la hotel Timeo – unde acum trebuia să-ți lei invitațiile zilnic, doar cu badge-ur' nu mergeai –, după care a dispărut... Am întrebât, mi s-a spus că a trebuit să plece (din localitate [i din juriu]) pentru că unii intraser în casa ei de la Paris, ceva de genul. Evident, nimeni n-a crezut. Mie mi-a părut sincer că, că-mi place gagică, dar celorlalți nu. Acuma, nu [tiu ce să mai cred. Se pare că nu e foarte bright, de asta m-am prins [i eu: am complimentat-o pentru rolul surorii lui Kristin Scott Thomas din *Il y a longtemps que je t'aime* (vzut de noi la Berlin), i-am mai m'rturisit că, il y a longtemps que je... (de c'nd am v'zut-o în *Minna Tanenbaum*), la care ea mi-a zis că a jucat [i-n *Modigliani*] Probabil că a vrut să fie politicoasă, că-i spusese că s'nt din România [i *Modigliani* a fost turnat aici (cu Loredana Zvorana [i tot Pro-ul), dar să învoci un film ca *Modigliani* nu mi se pare foarte politicos, nu? -n fine.

Da' Jordi [i-ar fi p'cut! -I [tii din en- [pe mii de filme – ultima oară cred că l-ai v'zut în pelteaua de *Elizabeth the Golden Age*, era regele Spaniei (la ciudat)]. Da' el e catalan. [i a fost în România [i recent, c'nd cu *Bunraku*, [i-n '90, ca turist. Asta mi-a zis-o c'nd am stat de vorb' (unde altundeva?) pe terasa Timeo, [i mi-a cerut o carte de vizit', [i eu le-am sc'pat pe toate pe jos... a trebuit să se aplece să mi le strîngă, săracu'. Unu' cu nasu' pe sus

n-ar fi p'cut-o, corect? [i scrie [i române (are deja două ap'route), [i pictează – intr' pe www.jordimolla.com să le vezi.

Dacă nu le dai Transformers, ca anu' trecut, se ridică și pleacă

[Aaaa, cine-a mai fost? Păi, a fost nenea Paul Schrader, de *Taxi Driver* – faim;

foarte OK omu', am stat la masă cu el [i-ntr-o seară [i mi-a povestit c'te-n lună [i-n stele, ba despre Marty (Scorsese, cu care-a mai p'cut *The Last Temptation of Christ*), ba despre Richard (Gere, cu care-a p'cut *American Gigolo*), ba despre filmul p'cut în România, [i cum se lucrează în România (noi [tim).

A primit un premiu omagial, blabla, [i ne-a ar'at – în Teatro Greco – filmul lui din 1985, *Mishima*, la care-am c'zut

Mitică de la Cablu

Într-un senzațional exercițiu reușit de mimetism, portavocele vizuale ale sportului au ajuns să se comporte, pe alocuri, precum cei din breasla amintită despre care jurnaliștii scriu sau povestesc zilnic. Disputa care-a adus în prim plan momentul de balet în oglindă este legat de drepiturile TV pe care, după cum știți toată lumea, le-a accontat trustul Intact, în parteneriat cu RCS&RDS. Știrea care m-a făcut să tresar mai ceva ca la un gol în prelungiri al echipei favorite este aceea din care am aflat că amintita firmă de cablu a scos din oferta sa „concurențele” Telesport și Money Channel, ambele deținute de trustul „Realitatea-Cațavencu”, pentru a le face loc canalelor de sport sub marca „gsptv”.

Trecând peste clasicile teme de discuție – „Da' cu Money Channel ce-ați avut?” și „Nu trageți în finanțistii” –, care dau o nouă coloratură proverbului „Unde dai și unde crapă!”, mă întreb ce ne bunie a putut provoca o asemenea decizie. Putem înțelege că domniile de la cablu și cei de la „Antene”, în febra concurenței, au avut un moment de răstăcere și au hotărât să dea dovadă de același curaj legendar al poporului român, care obține victoria la scor împotriva turcilor, îmbrăcându-se cu șalvari și jucând, numai pe contraatac, în creierii noptilor fără lună. Putem pricepe, ca niște simpli abonați ce „estem”, că nu sîntem percepuți decât ca indivizi care obosesc repede uitându-se la paritatea leu-dolar

și la cotațiile de pe piața bursieră, vrînd, în orice moment, să-l arestăm pe domnul RASDAQ; și că, poate, într-un elegant subtext de marketing, domniile de la RCS ne vor fi sugerat că ochelariștii de la Money Channel nu dau bine pe aceeași ofertă „de bază” cu Bănel Nicolită și cu Mitică Dragomir. Ce nu înțelegem e de ce firma de cablu a hotărât să elimine un post oarecum concurent, Telesport, care, e clar, nu va avea parte nici de aceeași vizibilitate și nici de aceeași echipă de strategii ca domniile de la „gsptv”. Desigur, hotărîrea le aparține și ar putea răspunde, din punct de vedere economic, pentru ea. Sînt curios dacă aceasta a fost luată avînd la bază un studiu de piață care să arate cit de urmărit este Telespor-

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

mul de către abonații dinșilor. Însă tare mi-e teamă cu tot suportul deciziei a fost bazat pe românească zicală care trimite la cele sfinte capra vecinului.

Toată povestea de față aduce, din păcate, cu felul în care șefii sportului din România și cei mai influenți „coregrați” de pe piața vinzării-cumpărării de jucători au „gîndit” să-și gestioneze, de-a lungul timpului, momentele de cotitură și crizele de imagine. „Vă fac de la briu în jos!”, exclamăția giovaniană care ar putea intra, oricînd, într-un dicționar de citate celebre destinat sfertodoctorilor narcisiști, și-a găsit, din păcate, corespondent în lumea

celor care ar trebui, măcar la suprafață, să încurajeze libera exprimare. În aceste vremuri se vorbește, tot mai mult, de televiziunea exclusiv digitală și de maximalizarea interactivității consumatorului. Digitalul, în toată istoria de față, nu are de-a face decît cu dimbovițenele „dește” și, în consecință, cu deja clasicul „să umblăm la butoane”.

P.S.: Tema textului de față nu are absolut nici o legătură cu amintirile canale de sport ce vor fi lansate. Sînt convins că, avînd în față și-n spate o echipă de meseriași în domeniul, acestea vor descreși – era să scriu „deshuma” – piața publicistică de profil.

(din Taormina)

pe spate (nu-l văzusem). Era într-o copie restaurat [i ar'ta de n'remenea]. Foarte bun filmu', da' \tia care vin n'amfiteatru n-au r'bdare nene: dac' nu le dai Transformers, ca anu' trecut, se ridic\ [i pleac\]. Pl'ng gradenele... N-a avut cine [tie ce succes nici The Godfather (tot restaurat), iar mediuemtrajul lui Fellini, Toby Dammit (care ar'ta, [i \sta, fantastic), a avut noroc c-a fost prezentat la-nceput. Cu Godfather-u' au zis c\ deh, „filmat n Sicilia”, o s\ vin\ lumea s\-l (re)vad\.

Aiurea. Da' m\car am apucat s-o v\d (de la distan)\ – c\ [tii unde s\team noi n'amfiteatru? s\ nu ne scuipe semine]-n cap pe Ornella Muti, care-a dat banu' s\ se restaureze. Frumos din partea ei. {i frumos\ [i ea – de [i, nu [tiu de ce, purta ochelari de soare. {i era sear\, c\ ziua nu se fac proiectii n'amfiteatru. I-am amuzat, pe Jay [i ceilalji, spun ndu-le ce porecl\ i g\sisem Ornellei prin facultate. Te prinzi care, cu „P” n fa)\... [i cu „f” n loc de „m”. M-au pus s\ repet de nu [tiuc te ori, erau pe jos de r's. Copii, ce vrei. Americani.

Gide nici nu apare, decit în poze

Din competiție n-am văzut prea multe filme (mediteraneene toate), da' m\car am văzut \l de-a luat trofeul. Ein shams, egiptean. Nu era rău, da' trist – cu o feti\ care are leucemie [i cu familia care nu [tie. {i pe urm\ afl\, [i nu mai au ce s\ fac\, [i feti\ja moare [i via\ja [i continu\ cursu'. Melodram\, da' de bun-sim).

Altele, n schimb, au fost cam groaznice! Filmu' lu' Mike Figgis, Love Live Long – titlu' e pe dos de cum s-ar citi normal, da' a\ja e [i filmu', penibil cu pretenji. Iar la Un amore di Gide (italian, ba chiar sicilian) am zis s\ m\duc – s\rind peste o dup\-amiaz\ superb\ de plaj\ – c\ deh, „filmat n Taormina”. Era cu nepoata Annel Magnani (Olivia,

care e cam varz\ s\vraca), pentru c\ n'Italia actorii s'nt – n general – copiii sau nepo\ii unora mult mai celebri dec't vor fi ei vreodat\ (cu excep\ia lui Luigi Lo Cascio, care era [i el p-acolo [i care e foarte decent). {i tot filmu' se petrecea pe Corso Vittorio Emmanuele, pe terasa Timeo [i pe drumu' \la spre cruce, unde-ai ajuns tu iar eu mi-am f\cut cruce, n-a\ [i urcat nici mort.

Gide nici nu apare, dec't n poze [i-n ceva imagini de arhiv\.

Iar fata Magnani se tot flendur\ prin cadru, fr\ pic de sex-appeal (c\ de talent nici n-are rost s\ vorbim). -n fine; mai bine r\m neam la piscin\.

Care e tot acolo, cu b\iatu'-model (am aflat c\ e fiul unuia dintre patroni) [i cu nem\joaica de anu' trecut, Effi. Care-ji transmite complimente.

Am mai cunoscut un t'n'r din Padova, Paolo, care face ni\te scurte experimental/viscerale, mi-a ar\tat dou\ pe peretele

camerei de hotel. Pe Anthony Lane (criticul de la „New Yorker”, de [i el e englez), care-a avut o discu\ie f mi[to, moderat\ de F\inaru. {i pe un b\iat din Catania, Alessio, care e patronul restaurantului chiar de l'ng\ cel unde-am m'ncat anu' trecut – [i-am \sat o c\ru\ de bani. Al lui e mai bun [i mult mai ieftin. (C\ nu m-a \sat inima [i-am mers n'tro zi [i la Catania, for old time's sake...)

Ce s\-ji mai zic? Ah, da: eu am avut fix aceea [i camer\ ca anu' trecut (cu terasa aia uria\ [i vedere spre mare & Etna), iar Etna era n'erup\ie: noaptea, nainte s\ m\culc, m\ uitam un pic nelini[it la scurgerea aia ro\jatic\ de lav\, care cic\ se vars\ n'tr-un fel de c\ldare natural\.

Nu-mi dau seama cum e c'nd se umple c\ldarea.

Hai pa, te pup
Leuju

FOTO: AJS

Subiectul săptămîinii pe web

Fanny Ardant: „E ceva cu țara asta, chiar și cînd vezi norii care se strîng peste munți”

Actrița a venit la București pentru castingul primului film pe care îl semnează ca regizor, *Cendre et sang*. Timp de o oră a discutat pe 15 iulie cu cronicarul de film al „Suplimentului de cultură”, Iulia Blaga, cu Magda Mihăilescu, Irina Margareta Nistor și Alexandra Olivotto.

Cel mai mic multiplu comun al lucrurilor spuse de ultima muză (și tovarășă de viață a lui Francois Truffaut) – „animalic”.

Actorii români sînt animalici, spre deosebire de cei italieni sau francezi. Doar cu Gérard Depardieu s-ar putea compara. Magda Mihăilescu și-a adus aminte că, acum șapte ani, când a intervievat-o pe Fanny Ardant pe cînd filma la „Callas Forever” la București, aceasta i-a spus despre Depardieu că „îți vine să-l atingi așa cum atingi un copac”. („Extraordinar, vă mai amintiți?”, a exclamat actrița).

Scenariul la „Cendre et sang” i-a fost inspirat lui Fanny Ardant de un eseu al lui Ismail Kadare. Nu va fi o adaptare. Eseul a fost doar declicul. Povestea a trei generații de francezi cu rădăcini balcanice, recte românești, care revin în România sub pretextul nunții unei rude.

Citiți pe site-ul revistei cele mai interesante momente ale discuției în secțiunea „Exclusiv online”!

www.supliment.polirom.ro

Literatura și criminalitatea

„Evenimentul de lași” titra mare, pe prima pagină a numărului de la 2 septembrie 1908, despre un „înfricoșat flagel” care amenința societatea „contemporană”. Este flagelul numit criminalitate, a cărei „creștere peste măsură de mare” în ultima vreme îi determinase pe sociologii, moralizatorii și criminologii Evropei să porceadă la a-l studia, „întocmai cum cercetează medicii ftisia, cancerul ori altă boală”.

Concluziile acestor cercetări sînt demne de orice manual și sînt invocate

adesea pentru explicarea fenomenului infracțional în zilele noastre. Astfel, „s-au constatat că la recrudescența criminalității din zilele noastre contribuie puternic desorganizarea familiei, slăbirea sentimentului religios, năvălirea în orașe a locuitorilor de la țară; vițiile sub toate formele lor – desfrînare, alcoolism, lene, lăcomie ș.a. – oarecari industrii și distracțiuni, toleranțe și chiar încurajate de guverne; îndulcirea pedepselor, excesiva indulgență a judecătorilor jurați; tratarea mai omenească a făcătorilor de

răle, decît a oamenilor de trabă”. Două noi cauze se adăugau acum listei de explicații, și acestea fac de altfel ca articolul să fie considerat demn de a deschide ediția. Ele erau presa și literatura.

Argumentația care urmează ne-ar putea face să zîmbim azi. Sîntem la 1908, nu un veac mai tîrziu, cînd tabloidele și chiar cotidienele broad-sheet, deci declarativ „serioase”, abundă în imagini șocante, inclusiv de decapitari și capete puse la pervaz de diavoli contemporani – cum s-a întîmplat chiar săptămîina

trecută. Iar numele scriitorilor dați ca exemple pentru explicarea „criminalității” erau nimeni alții decît virfurile literaturii... De altfel, și autorul articolului se arată circumspect și lansează îndoiala pentru concluziile studiilor făcute publice de Scipione Sighele, profesor la Bruxelles, autor al cărții recent apărute atunci, *Literature et criminalité*, descris drept „cel mai tînar adept al școlii italiene care a produs atîția criminologi celebri, începînd cu Beccaria din secolul al XVIII-lea și pînă la Lombroso”, care „au făcut din știința dreptului penal o filosofie”.

Ei bine, acest Sighele studiază la început de secol

DAMELE GAZETIERE

Emilia CHISCOPI

al XIX-lea criminalii literaturii și alcătuieste o tipologie a lor. Nimic eronat pînă aici, o astfel de preocupare au avut-o mulți, inclusiv psihiatri contemporani. „Shakespeare a înfățișat în Othello pe criminalul din pasiune, în Macbeth pe criminalul născut... și aceste tipuri a dovedit superioritatea artei asupra științei”, spune el, divagînd apoi cu tipologiile de criminali din romanul naturalist al lui Zola, ori din scrierile lui Eugene Sue.

Sighele merge mai departe de a descrie crimele din literatură, încercînd să explice și felul cum literatura „înfrîurește” asupra criminalității. Concluzia nu ne este prezentată în acest număr, promițîndu-se o detaliere într-un număr ulterior, însă am aflat încă de la început că da, se poate vorbi de o astfel de înfrîurire. Ceea ce nu am înțeles totuși este dacă celebrul criminalist pornise de la ideea că toți criminalii l-au citit pe Shakespeare ori pe Zola...

„Deși nu am făcută parte decît din două distribuții de-ale lui, voi încerca totuși să alcătuiesc schița unui posibil manual, pe care, dacă voi mai avea ocazia să joc la Radu, îl voi contura și chiar definitivă”.

Nu [tiu cum a] putea s\ vorbesc despre cineva care face lucruri mari

Cezar Antal

Nu [tiu s\ spun mare lucru despre Radu. Nu pentru c\ n-a] avea ce zice. Pur [i simplu nu [tiu cum a] putea s\ vorbesc despre cineva care face lucruri mari. E ca [i cum ai descrie r\svritul 'n timp ce te ui] la el. Mai bine taci din gur\ [i-l urm\re[ti dac\ nu vrei s\-l pierzi (am fost\ foarte poezi-que: asta e o latu\ pe care Radu o imprim\ uneori 'n repetiții; d\i frumos, pentru c\ nu tr\im multe momente de felul 'sta 'n via)\ - am vrut s\ zic 'n teatru). Toți cei care s'nt c't de

c't interesa]i s\ citeasc\ aceste r'nduri au auzit\ cu siguran)\ de Radu, majoritatea 'i cunosc spectacolele (fie c\ le-au v\zut, fie c\ au f\cut\ parte din vreo echip\ de-a lui). N-a] spune lucruri noi pentru nici unul dintre ace[tia. Dar dac\ tot am 'nceput-\ r\ s\ scriu, voi 'ncerca s\ „ordonez” oarecum g'ndurile care-mi vin 'n minte c'nd e vorba de Radu. {i se va 'nt'mpla 'n felul urm\tor: de[și nu am f\cut\ parte dec't din dou\ distribuții de-ale lui, voi 'ncerca totu[și s\ alc\tuiesc schița unui posibil manual, pe care, dac\ voi mai avea ocazia

s\ joc la Radu, 'l voi contura [i chiar definitivă (aviz editorilor) 'n folosul tuturor actorilor români ([i de ceva vreme str\ini) care vor 'nc\pea pe m'na regizorului mai sus amintit (spre a i se potrivi acestuia m\n\).

MANUALUL ACTORULUI ROMÂN ȘI STRĂIN de lucru cu radu afirm

CAP. I.: Atitudinea actorului român [i str\in peste care a dat norocul (sau ne[ansa) s\ joace la afirm

Subcapitole: 1. Debutul 'n regia lui
2. Cum r\spunde actorul român [i str\in 'n timpul primei audii] din viața lui la afirm
3. A avea sau a nu avea de jucat vreun fel de personaj
4. Cum s\ 'nleag\ actorul român [i str\in u[or, rapid [i eficient c\ cel din fața lui e regizorul, [i nu personajul pe care 'l are de jucat
5. S\ chemi sau nu p\rin]ii la premier\

CAP. II.: Repetițiile la afirm

Supracapitole: 1. C'nd 'ncepe [i c'nd se mai termin\ odat\ prima repetiție
2. C'nd 'ncepe [i c'nd se mai termin\ odat\ a doua repetiție
3. C'nd 'ncepe [i c'nd se mai termin\ odat\ a treia repetiție
4. C'nd am ajuns la a 20-a repetiție
5. La ce oare au folosit 20 de repetiții
6. De ce se termin\ at't de repede a 21-a repetiție
7. C'nd 'ncepe [i de ce se termin\ a 22-a repetiție
8. Unde se ascunde [i c'nd apare afirm la a 23-a repetiție
9. Cum s\ renun]i cu u[urin]\

[i f\r\ chinuri la ce-ai f\cut 'n 23 de repetiții

10. Cum s\ scapi de senza]ia c\ ai luat-o de la 'nceput 'n a 24-a repetiție

11. Cum s\ rezii]i p'n\ la premier\ (f\r\ s\ ai 'nc\ ceva de ar\at)

12. Cum s\ faci s\ nu lipseasc\ r'sul lui afirm la scenele tale (metoda de eliminare a tensiunilor devastatoare mici)

CAP. III.: Ie[itul la beri 'n compania lui afirm (impropriu numit capitol; poate fi dat deja la tipar; e vorba de o singur\ fraz\ 'n form\ definitiv\:

De ce r\m 'n actorii români [i str\ini mereu singuri dintr-odat\ atunci c'nd ies cu afirm la bere

CAP. IV.: -n a[teptarea premierel la afirm

Supercapitole: 1. Cum vine peste actorul român [i str\in premiera

2. De ce este actorul român surprins de premier\

3. -ncarnarea [i descarnarea personajului

4. Recuperarea disciplinei pierdute

5. -n c\utarea bunului-sim]

6. -n c\utarea bunului-sim] sceni-que

7. Ce-am avut [i ce-a r\mas

8. Cum simuleaz\ actorul român [i str\in p\rerea de r'u dup\ propriile-i scene scoase

9. Nemul]umirea actorului român [i str\in fa]\ de scoate-rea-i din propriile „sertare” e-chilibrat\ de senza]ia de „centur\

neagr\” 'n a[teptarea unui nou regizor

10. Sensibilitate

11. Sensibilitate

12. Magic

13. Actorul român [i str\in, de la sensibil la irascibil

14. Pauza f\r\ titlu

CAP. V.: Premiera la afirm - este sau nu este 'n sal\

Acest capitol trebuie elaborat 'mpreun\ cu regizorul tehn\ [i cu ceilal]i martori ai ac]iunilor 'ntreprinse sau nu de afirm 'n timpul premierel.

CAP. VI.: Speran]a unei noi colabor\ri 'ntre actorul român [i str\in [i radu afirm sau „Al gr]l\ ce-]i dore[ti” sau „S\ nu-]i dore[ti altceva”

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

numele trandafirului

rfi
romania

București **93.5fm**

Iași **97.9fm**

Craiova **94fm**

Cluj **91.7fm**

radiofrance**internationale**

Cultura își face loc în peisajul vorbelor despre vorbe.

În fiecare vineri, de la 17.10, **Art Cultura:**
o dezbatere pe teme culturale moderată de Dan Părvu.

Toată diversitatea lumii! www.rfi.ro

Dacă nu-l cunoșteam pe omul și regizorul Radu Afrim, trebuia să-l inventez

Ion Rizea

Nici nu [tiu cu ce s'ncep. Parc' l cunosc dintotdeauna. -mi vine 'n minte cum l-am cunoscut, 'n momentul 'n care am dat casting pentru *Krum*, 'n sala de lectur' a Teatrului Național din Timi[oara, am schimbat c'teva cuvinte, cum mi s-a p'rut c'nici nu m'bag' 'n seam' [i apoi s' am surpriza s' joc Tugati, rolul cu care cred c' m-am consacrat ca actor. Munca la acest personaj a fost o joac' [i un joc frumos din care s-a n'scut un spectacol superb. A fost rolul care m-a fcut s' cap't o 'ncredere enorm' 'n mine [i asta datorit' lui Afrim. -n timpul lucrului la acest spectacol am avut ocazia s' 'l cunosc pe omul Afrim [i s' 'l c' [tig ca prieten. Un prieten drag pe care-l respect, care m' respect'. Regizorul Afrim este regizorul care m-a fcut s' cred [i mai tare 'n meseria de actor, care mi-a dat 'ncrederea pe care o am acum 'n mine, a fost fantastic.

-mi amintesc cum am fost s' l susin la Gala Premiilor UNITER, atunci c'nd a c' [tigat cel de-al doilea premiu, cum am s'rit 'n sus de bucurie [i am 'nceput s' urlu 'n' s' -mi pese de camerele de luat vederi [i de cei din jur atunci c'nd a fost anun[at, a fost o bucurie sincer' pentru un prieten drag [i un regizor pe care-l respect. Abia a[teptam s' vin' din nou la Timi[oara s' monteze, [i acest lucru s-a 'nt'plat atunci c'nd am 'nceput s' lucr'm la spectacolul *Boala familiei M.* A venit [i acest moment. A fost mai greu [i mai frumos, eram 'ntre repeti[ii [i probleme administrative, cu c't era mai greu cu at't era mai frumos, iar Radu [tia s' scoat' din mine [i din colegii mei ce e mai bine [i, din p'cate, a venit [i premiera: spun din p'cate pentru c' am

terminat lucrul cu el cu un rezultat uimitor, un spectacol superb, sensibil precum o poezie, a[a cum este [i Radu, un om foarte sensibil care se ascunde sub o masc' dur', dar ce suflet frumos se ascunde sub aceast' masc'. M' bucur s' fac parte dintre cei care-l cunosc at't de bine. M' bucur c' fac parte din spectacolul cu care Radu [i Teatrul Național din Timi-

[oara a fost nominalizat la Premiul European pentru cultur', sper din tot sufletul s' l c' [tigg, 'l merit' pe deplin.

Abia a[tept s' ncepem lucrul la urm'torul spectacol, *Colivia cu nebune*, care e o mare provocare pentru mine ca actor, dar [tiu c' s'nt pe cele mai bune m'ini, cele ale regizorului Radu Afrim. Radu Afrim ca [i regizor nu cred c' mai

are nevoie de nici o sus[inere, de nici un comentariu, e enorm [i gata. Afrim ca om este o bucurie, 'mi amintesc cu pl'cere de nop[ile 'n care stam [i povesteam vrute [i nevrute, cum a fost l'ng' mine c'nd am avut nevoie, cum sper c' am fost l'ng' el c'nd a avut nevoie. Cred c' dac' nu-l cuno[team pe omul [i regizorul Radu Afrim, trebuia s' l inventez.

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

Iulie – RADU AFRIM

„Suplimentul de cultură” a lansat campania „Artistul asociat”. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovat în paginile publicației.

» IUNIE: Regizorul RADU MUNTEAN. Filmul lui Radu Muntean, *Boogie*, a avut premiera în România la Festivalul Internațional de Film „Transilvania” (TIFF), după premiera mondială la Cannes, în secțiunea *Quinzaine des Réalisateurs*. Este prezentat în continuare în cadrul unor festivaluri de primă mărime din lume. Coordonatorul lunii: Iulia Blaga.

» AUGUST: Artistul vizual MATEI BEJENARU. El nu expune, el propune. Matei Bejenaru face critică socială în detrimentul capitalizării opere. A inventat o instituție, *Bienala „Periferic”*. E post-estetic și interdisciplinar. Matei Bejenaru e inventatorul de identități sociale. Matei Bejenaru e o excepție. Coordonatorul lunii: Constantin Vică.

Fotografiile din aceste pagini sînt din spectacolul *Povestiri despre nebunia noastră cea de toate zilele*, Teatrul Tineretului din Piatra Neamt

Bombardarea cu neutroni

Coca Bloos

Face parte dintre regizorii care părelnic îți lasă ție actorului impresia că ești cel care conduce jocul.

Face parte dintre acei regizori care nu părelnic vrea să-ți afle gîndurile, părerile, opiniile, argumentele despre text, personaj, situații, relații. Cu capul ușor lăsat pe spate și bărbia împinsă în spate. Dar această stare nu trăiește decît pînă în momentul cînd începe lucrul propriu-zis pe scenă. Atunci începe bombardarea cu neutroni. Știe precis ce vrea

să facă și unde vrea să ajungă cu spectacolul. Cu mintea agilă, trează și energică, exigent cu sine, cere actorilor să fie așșderea. Într-un permanent perpetuum mobile în realitatea de zi cu zi cere un perpetuum mobile în realitatea artistică. Divizează și scindează, scotocește, răscolește și răstoarnă ca să recompună stările și energiile actorului pentru a ajunge în final la energia spectacolului, numai aceea pe care o simte și o vrea el.

Energie emanată de culoare, muzică, mișcarea

trupului, a minții și a sufletului. Își apără și își urmărește spectacolele cu respect și revoltă, își apără și își urmărește actorii cu iubire și revoltă. Cu un acut simț al umorului, veșmint al regizorilor de rasă, dar, vai, din ce în ce mai rar de găsit la-între noi, oamenii, are îngăduință tandră față de neputințele trupului actorului, dar nu și față de cele ale minții sau spiritului. Nu știi de ce, dar cînd spun *figiune* mă gîndesc la Radu Afrim, o mică bombă gata în orice clipă să explodeze.

Rockin' Transilvania, flower-power de metal

Nu au curs rîuri negre de rockeri în centrul Sibiului, pulsul festivalului nu s-a simțit în oraș dincolo de porțile stadionului, dar pe gazonul cu trifoi înflorit a fost bine. Prima ediție a Rockin' Transilvania de la Sibiu (12-13 iulie) s-a ridicat deasupra așteptărilor și n-ar fi rău să meargă mai departe în același stil: ritmuri de metale grele în atmosferă flower-power.

Foto: Veronica D. Niculescu

Veronica D. Niculescu

Cea dintr-o ediție a Festivalului Rockin' Transilvania a fost un succes [i datorită trupelor invitate, dar [i a spațiului în care s-a desfășurat: pe stadionul municipal, cu suficientă libertate de mișcare [i o atmosferă mai degrabă flower-power, cu spectatori relaxați (dar nu foarte mulți)], așezați în cercuri pe gazon în razele înclinale ale soarelui la apus, plete vînturate, brîuri la încheieturile fetelor, copii cîntînd la chitară

de jucărie. Fără multe forje de ordine, fără cozi la intrare sau la bătătură.

Cîteva mii de rockeri din Sibiu, dar [i din Brașov, Cluj, Timișoara sau București, au venit să asculte pe cei de la Altar, Testament [i Kreator, în prima seară. Cinci concerte rock au avut loc de la ora [ase după-amiază pînă după miezul nopții. Cap de afiș, Testament a cîntat mai bine de o oră [i jumătate, după ce inițial atmosfera a fost încălzită de sibienii de la Betrayer, de Benedictum [i mai ales de clujenii de la Altar.

Cu doar aproximativ o mie de spectatori au cîntat cei de

la Benedictum, pentru ca abia la Altar publicul, ceva mai numeros, s' se dezvăluit cu adevărat. Solistul Andy Ghost a jînut în palmă fanii, prezentînd [i patru piese din noul album, la care lucrează acum. *American Justice* [i *Singur împotriva tuturor* au fost gustate din plin [i au pregătit scena pentru apariția de greutate a serii, Testament.

Rockerii de la Altar au rîmas în public, urmîrind concertele Testament [i Kreator. De altfel, de-a lungul festivalului spectatorii s-au bucurat de prezența pe gazon a cîntăreților din diferite formații.

În atmosfera extrem de relaxată, oicine se putea întîlni [i eventual fotografia ba cu solistul de la Axxis, ba cu chitaristul de la Helloween, care se plimbu pe teren pur [i simplu, ascultînd muzica altora.

„De 20 de ani așteptăm să venim în România”

Chuck Billy, alături de trupa sa Testament, a făcut un show de zile mari, de [i pentru un public nu foarte numeros. Cam patru mii de spectatori au ascultat piese dintre cele mai vechi, dar [i ultimele apariții, dedicate fie „tuturor motocicletărilor din lume”, fie „prietenilor mei din San Francisco”. Rockerii din primele rînduri l-au adorat pe Chuck, al cărui nume l-au scandat minute în [ir, iar solistul a mîrturisit că „de 20 de ani am așteptat să ajung în România”.

Kreator a încheiat seara, cu un show scîldat în lumină roșie, care a început la unsprezece seara [i s-a încheiat după miezul nopții.

Solistul trupei Kreator s-a declarat în cîntat să cînte în Transilvania, unde „agresiunea se simte din prima clipă” (prezentarea pregătită de-acasă nu s-a prea potrivit; probabil că nimic în România n-a fost o atmosferă mai liniștită la un festival rock), [i [i-a început show-ul strigînd publicului: „People of Romania, are you ready to kill each other?” („Români, sînteți gata să uciideți între voi?”). Iar românii au zîmbit cu două degete ridicate la cer.

Doro Pesch, micuța mare frumusețe

Duminică seara au cîntat [apte trupe: cap de afiș Helloween, cu Doro Pesch invitată

special [i Axxis, după românii de la Thunderstorm (București), L.O.S.T. (București), Abigail (București) [i EyeSEEred (Media). Senzațional show-ul frumoasei Doro Pesch, micuța pe cînd cobora din tribune spre scenă, uriașă la microfon, cu o forță [i o formă de zile mari, o apariție care a cucerit cu cîtecele din anii '80 sau de acum, din propriul repertoriu sau împrumutate de la Judas Priest.

Înainte de ei, Axxis a cîntat pentru publicul de pe gazonul înșorit, solistul vorbind mult în limba română, fericit fiind că nu se aștepta, dar „lumea în România [ție de Axxis!”. Iar Helloween a încheiat festivalul înroșind scena cu decorul [i luminile. Totul sub o jumătate de lună strălucitoare care a vegheat întregul festival, ca o veste bună.

LINIȘTE

Stadionul, gazdă bună

Stadionul municipal din Sibiu s-a dovedit un spațiu foarte bun pentru concerte. După ce locatarii din Piața Mare au trimis proteste primăriei cerînd liniște, după șirul de spectacole din 2007, concertele rock au fost mutate în acest an mai departe de centru și de zonele dens locuite. Astfel, Rockin' Transilvania s-a ținut pe stadion, iar ARTmania se va desfășura, în 18 și 19 iulie, la Pavilionul 2007.

Rockin' Transilvania, aflat la prima ediție, a fost organizat de Casa de Cultură a Municipiului Sibiu, iar pentru onorariile celor douăsprezece trupe Primăria Sibiu a alocat 110.000 de euro.

ANDY GHOST, SOLISTUL TRUPEI CLUJENE ALTAR:

„Managementul în România este la pământ, pentru muzica rock”

Au cântat pe scena Rockin' Transilvania, la Sibiu, pe 12 iulie, înaintea celor de la Testament. Au „Atitudine” și sînt pregătiți să înfrunte piața internațională. Altar. Solistul Andy Ghost ne-a oferit un interviu, chiar după concert.

Interviu realizat de
Veronica D. Niculescu

Cum vi se pare prima ediție a Festivalului Rockin' Transilvania?

Rock 'n Transilvania, prima ediție, 2008! Avînd în vedere că am fost [i noi invitați], consider că, dacă se va mai ține, va crește. Anul acesta se pare că publicul nu a reacționat atât de bine la chemare, [i tim [i de ce, fiindcă au fost foarte multe concerte în zilele de dinainte, Judas Priest chiar cu o zi înainte, Def Leppard, Whitesnake, oamenii [i-au cumpărat bilete la Metallica, la Maiden, [i nu e ușor să fii bombardat de atîtea festivaluri [i trupe care totuși costă niște bani [i cazuri [i tot... Totuși, cei care au fost au fost trup [i suflet, cel puțin la noi am văzut o reacție foarte bună, m-am bucurat, s-a văzut foarte bine pe scenă, energie, dinamism, am văzut că au prins foarte repede chiar [i o piesă nouă, în primă audiență, care urmează să iasă pe noul nostru album.

Care cînd o să apară?

Care o să apară probabil în următoarele două-trei luni. Mai avem de lucrat la piese. Deocamdată cinci piese sînt gata, mai e nevoie de cel puțin cinci

piese ca să fie finalizate. Idei sînt, nu e o problemă, depinde numai de noi să decidem cînd am finalizat [i am [lefuit fiecare părțicică a pieselor. Cel puțin piesele făcute până acum sînt foarte bine, sîntem satisfecși cu noul sound [i credem că cu noul album vom putea să atacăm, în sfîrșit, piața internațională.

Ce alte invitații mai aveți pentru festivaluri pe piața internațională? Vara trecută, v-am ascultat la Sziget...

Nu avem nici o invitație, din nefericire. Managementul în România este la pământ, pentru muzica rock, precizez, iar cei care ajung afară la câteva mini-maxi festivaluri ajung foarte greu [i nu schimbă foarte mult situația. Ai nevoie de management de acolo, dacă se poate, [i de o casă de producție care să te împingă, să te promoveze, care chiar plătesc organizatorii de festivaluri ca să te bage acolo.

Ar fi posibil în România un festival de anvergura celui de la Budapesta, de la Sziget?

Se pare că ar fi posibil, da, dar avem nevoie de un management foarte bun [i de investiție multă, în tot ceea ce înseamnă un astfel de festival, logistic, tot, tot. Nu e vorba doar de un festival, ci de multe, multe alte chestii. Iată [i la Sziget, e un oraș întreg, tot ce trebuie e

Foto: Veronica D. Niculescu

acolo, nu trebuie să pleci de pe insulă ca să găsești ceva, ai acolo totul. Peninsula (de la Trgu-Mureș, n.r.), fiind sora mai mică, avînd în vedere că sînt cam aceiași organizatori, se pare că e singurul festival care are șanse să crească, să se maturizeze la o asemenea anvergură.

Revenind la Rockin' Transilvania, pentru care trupe din festival ați venit [i ca spectator?

Vă puteți imagina,

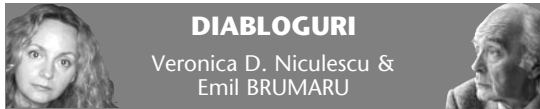
eu am crescut cu Kreator! Erau printre favorii mei în copilărie, [i sînt un uităm de Testament, cu care la fel am crescut... De la Metallica, Sepultura, Testament, Kreator, Slayer, toate trupele acestea au avut o influență asupra creativității mele, influență care se manifestă

chiar [i în ceea ce lucrez acum. Deocamdată nu am apucat să vorbim cu ei, doar cu cei de la Benedictum, chiar le-a plăcut foarte mult [i erau entuziasmați.

Se pare că nu sîntem foarte departe de ce e afară. (Anse sînt să lîngăm ei frunze). Avem nevoie, repet, doar de management [i de un producător care [tie ce să facă cu o formație. Lucruri pe care noi, personal, n-avem cum să le facem. Fiecare e cu partea lui de muncă...

Foto: Veronica D. Niculescu

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu & Emil BRUMARU

Fragment cu năzdrăvăniei

Emil Brumaru: Să nu uit de a doua, și ultima, bătaie cu cureaua, scoasă cu satisfacție de taică-meu de la betelia pantalonilor... Eram prin clasa a șasea, la Iași acum, și venisem pentru prima dată tîrziu acasă, de fapt pe la nouă și ceva... Atunci tocmai săvîrșisem o năzdrăvănie amoroasă, dar naivă, cu fosta mea instructoră de pionieri, de care mă îndrăgostisem de prin a cincea... Iar dînsa știa, ba chiar îmi îngăduia iubirea de copil... Avea, cred, vreo douăzeci de ani, o puștancă și ea... O sa scriu mai amănunțit ce și cum...

Veronica D. Niculescu: Acum chiar că s-a întrerupt brutal! Ce e asta? Refuz să scriu. Aștept continuarea poveștii, cufundată în fotolii. Apoi spun și eu prima „năzdrăvănie amoroasă”, tot dintr-a șasea, și cum am învățat să mă tem de propriile scrisori.

E.B.: A cincea am făcut-o, ca și a patra, la școala Mirzescu, de pe str. Socolei. Am fost făcut pionier, cred că din primul lot, la aceia cărora li se da cravată de pionier de mătase. Dacă o pierdeai te da afară de la Pionieri! Prin a cincea a apărut și Instructora. O fată foarte tînră, cred că de abia terminase liceul... Purtam pantaloni scurți, eram timid (însă deja știam precis ce au femeile între picioare... văzusem pe îndelete la Belcești, la domnișoara Dumitriu, într-o vizită făcută împreună cu părinții care, neatenți, m-au lăsat într-o cameră unde dormea dezordonat domnișoara...), mă lua mereu în brațe. O dată, la un soi de serbare... sau ce o mai fi fost aceea, în fosta librărie Eminescu, deci în centrul Iașului, la inghesuia, m-a cățărât pe un picior de al ei, să văd mai bine... țin minte fierbințeala coapsei... și cum mă ținea de subsuori, sus, deasupra capului buclat, să zăresc totul... Dar mutîndu-ne în centru, din clasa a șasea nu am mai văzut-o. Am întîlnit-o în oraș întîmplător. Am fost amîndoi fericiți. Spre seară am condus-o la tramvaiul pînă la periferie, chiar la capăt. Probabil că eram atît de trist, că dînsa m-a adus, cu același tramvai, în centru. Numai că eu nu mă deslipeam de scaun. Și iar am dus-o pînă la capăt. Acolo figura s-a repetat, ne-am reîntors cu același tramvai... Și iar eu cu

dînsa pînă la periferie... A ris, a zis: Gata! Și m-am reîntors singur. Taică-meu, probabil împins de mama, mă aștepta la ușă. Mi-a ars vreo 2-3 curele la fundul gol. Și... același efect contrariu! Am ieșit pe balconul interior, ce da spre curte, și am început să fluier fericit... cu gîndul la Instructora mea... Nu am mai întîlnit-o niciodată... Dar atunci, mirată, și-a dat seama că o iubesc ca pe o femeie...

Aștept promisiunea că poveștea „năzdrăvănia amoroasă” din clasa a șasea!

V.D.N.: Năzdrăvănia mea e legată tot de amintirea unei călătorii prin oraș, dar nu cu tramvaiul, ci cu bicicleta. Aveam, în clasa a șasea, un prieten mai mic cu un an, un băiat din bloc. Pluteau fel și fel de lucruri înțelese și neînțelese între noi... În acea după-amiază de vară, am pornit cu bicicletele mai departe decît de obicei. Am trecut granițele cartierului, am coborît spre centru, minăți de poftă: se deschisese patiseria „Miorița”, unde erau plăcinte cu brînză fierbinți!... Am lăsat afară bicicletele și ne-am aruncat la plăcinte. Cît am stat, s-a pornit o furtună teribilă. Cum nu se mai termina, în cele din urmă am decis să pornim și așa. Am luat-o pe străzi ocolite, ne mai adăposteam pe sub copaci, hainele subțiri de vară se lipiseră de noi, rideam... Am ajuns acasă tîrziu, dar nu ne-am dat seama de asta decît cînd ne-a întîmpinat sora mea, cu ordinul să mă duc imediat în casă, că-i jale. Lipsisem, se pare, cîteva ore bune. Mama făcuse fel și fel de scenarii. Și întrucît nu voiam nici moartă să spun ce-am făcut, am sfîrșit prin a fi pedepsită să dau o declarație scrisă, pe masa din bucătărie, cu detalii la minut, amintite printre lacrimi! Scrisoarea a fost închisă în dulăpiorul cu medicamente, mama amenințînd că i-o va arăta tatei la următoarea abatere. Ce e „amoros” în toată povestea asta e chiar efectul pedepsei: fiind așa de rău certată, am înțeles că eram bănuțit, eu și micul meu prieten, de cine știe ce chestii ciudate. Care, deci, ar fi putut avea loc între noi! Abia asta ne-a deschis noi posibilități...

(Va urma)

Gaura din cear[af

Am învins: după ce am „spămuit” toată lista de messenger, după ce ne-am asigurat că, la rîndul lor, cei agresați au convins, în lanț, toți cunoșcui să voteze cu Rushdie, a cîștigat. Sincer să fiu, lăsînd la o parte alte considerente, cred că numai *Dumnezeul lucrurilor mărunte* m-ar mai fi bucurat în calitate de cîștigător. Sau, poate, cîțiva membri ai salonului refuzaților, cum ar fi *Să nu mă părăsești*, al lui Ishiguro, ori *Simbătă*, al lui McEwan.

Bogdan-Alexandru Stănescu

Eveniment calculat să aniverseze 40 de ani de funcționare a unui premiu care e mai mult industrie în ultimul timp, decernarea Best of the Booker a adus ca noutate, de data aceasta (cînd spun de data aceasta mă gîndesc la ediția aniversară) din 1993, numită *The Booker of Bookers*, cînd tot *Copiii din miez de noapte* a fost desemnat cîștigător, faptul că shortlistul a încăput pe mîna celui mai drastic juriu: publicul. Se pare că pe data de 8 iulie, cînd s-a acordat premiul, votaseră 7.801 persoane (1% din coad) am fost eu, bine njeles, dintre care 36% au fost din Marea Britanie, urmași de 27% din State. A, [i] sî nu uit: majoritatea votanților se află undeva între 25 [i] 35 de ani.

De [i] longlistul (adică 41 de romane – The Man Booker Prize a fost decernat pentru prima oară în 1969, în Nădine Gordimer [i] Stanley Middleton au fost obligați să șteruiască în 74) cuprîndea o sumedenie de nume/titluri mari (amintesc aici *Viaja lui Pi*, *Pacientul englez* sau *Ultima comandă*), shortlistul oferit de juriul specializat votanților anonimi nu cred că a dat prea multe [anse celorlalți cinci concurenți] al lui Rushdie: Pat Barker, Peter Carey, J.M. Coetzee, J.G. Farrell, Nadine Gordimer...

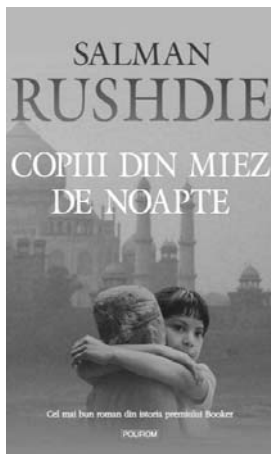
A te lua la trîntă cu Proust nu e lucru ușor

Am urmărit cîteva dintre reacțiile la cold [i] pe [i] ng\ cea a juriului, care a afirmat că publicul a făcut cea mai bună alegere, s-au auzit destule voci care spuneau că ar trebui să se mai termine cu Rushdie asta. Ce-i mai lipsește, poate Nobelul, nu-i așa?

– n\ acela [i] timp, există destule reacții ce favorizează *Copiii din miez de noapte* [i] de mult mai popularele (n\ cel mai pur sens al cuvîntului, care ar implica [i] o necunoaștere a obiectului) *Versete satanice*. Sînt voci care susțin că acesta e cel mai bun, mai fin, mai atent construit roman al lui Rushdie. Există destule argumente în favoarea afirmației: n\ primul rînd, Rushdie a plecat de la o premisă extrem de dificilă: a te lua la trîntă cu Proust (chiar dac) o faci folosind alte arme, nu total diferite, n\ dintr-o panoplie învecinată) nu e lucru ușor: „Fotografia așăei din Bombay e,

firește, alb-negru: iar memoria mea, hrîndu-se din astfel de imagini, construie o perspectivă similară, monocromă, asupra ntregii mele copilării. Culoarele istoriei mele se scurseseră din ochiul minții: acum n\s\ cellalți doi ochi erau asaltați de culoare, de roșul viu al Jiglelor, de verdele tîvit cu galben al cactușilor, de strălucirea florilor de *bougainvilleae*. Probabil că mă fac vinovat de lipsă de romantism afirmînd că atunci s-a n\scut, de fapt, romanul *Copiii din miez de noapte*: n\ momentul cînd am realizat cît de mult mi doaream să-mi recuperez trecutul, [i] nu nuanțele terse de gri ale fotografiilor din albumul de familie, ci pe de-a-ntregul, n\ CinemaScope [i] tehnicolor” (Salman Rushdie, *Imaginary Homelands*, traducere de Anca Bivocianu).

Toți cronicarii au insistat asupra faptului că romanul lui Rushdie este cel puțin semiautobiografic. Au avut cîteva argumente, destul de superficiale, e adevărat: Saleem, naratorul romanului, n\seamnă același lucru ca [i] Salman, adică „pațnic” (mulțumesc din nou, Anca) sînt n\scuși n\ același an al independenței Indiei, 1947, plus cîteva amănunte biografice comune. n\ să interpreteze astfel n\seamnă altceva decît a face lucrul pe care Rushdie l\ declara ca fiind de evitat n\ *Patrii imaginare*: n\seamnă a folosi „tehnica fotografică”, lipsită de culoare, de miros, de mișcare etc. Vorbim despre romanul unui exilat, al unui om care- [i] pierduse identitatea (nu total, nu-i așa?, pierderea identității e un proces), pierdere similară, ca procesualitate, detremării, dezintegrării fizice a personajului său narator: „Credeji-mă, v\ ro, că mă fac buc]i. Nu vorbesc n\ metafore [i] nici nu e n\ceptul unui apel la miș, melodramatic, misterios [i] b]m]jit. Vreau să spun pur [i] simplu că au n\ceptut să-mi apară tot felul de cr]p]turi, ca [i] cum a] fi o can\ veche de cînd lumea... Pe scurt, m\ dezinterez la propriu, deocamdată lent, de [i] există semne de accelerare. V\ cer doar să acceptaji (cum am făcut-o [i] eu) că p\ n\ la urm) o să m\ transform n\ (aproximativ) [ase sute treizeci de milioane de particule de pulbere ne]tiut] [i] obligatorii n\ memorie”. (Salman Rushdie, *Copiii din miez de noapte*, traducere de Radu Paraschivescu)

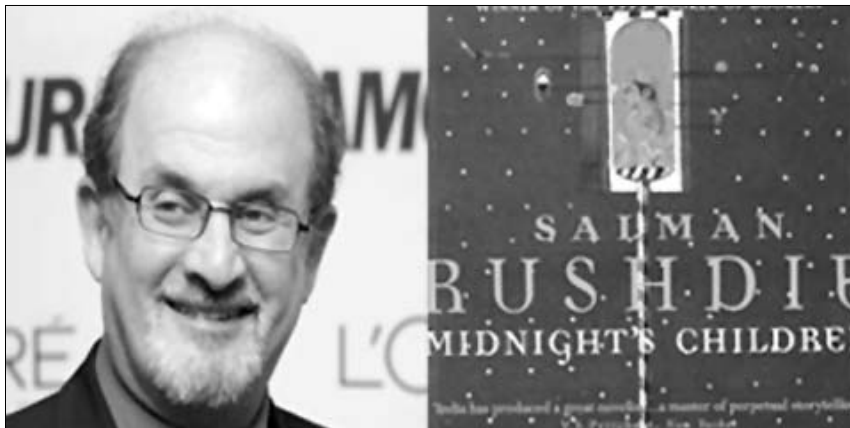
SEMNAL

Catherine Alliott, *Trei într-un pat*, traducere din limba engleză și note de Maria Zirra, colecția „Chic”, 640 de pagini, 39.95 lei

Trei într-un pat (2006) este o poveste mp\nat\ cu ironii [i] situații delicate de un comic irezistibil despre cum gelozia, schimbarea domiciliului, paranoia [i] viaja la Jar\ (n\ Anglia) nu prea fac casă bună. Imogen Cameron, pictori] neremarcat, se vede nevoit să-o ia de la zero, financiar vorbind. n\tr-o c\su] la o oarecare distan] de Londra sa natal. Nevoit să locuiască pe „teritoriul” unei foste iubite a soțului (care-i tot d\ t\rcocle) [i] s\p\ n\ peste un c\rd de animale domestice ce-i par cel puțin amenin]toare, Imogen mai are [i] un copil de creștere. Dacă [i] mai ales, cum se descurcă r\m ne s\ descoperi]i printre hohote de r\ n\ această carte pe care o defezizi dintr-o r\suflare, ca s\ te ntorci la ea ori de c\te ori te amenin] depresia. Autoarea, copywriter de profesie, [i]te s\ [i] dozeze efectele n\ a]a fel n\ct s\ [i] în] cititorii cu ochii mari de uimire [i] gura p\ n\ la urechi de-a lungul [i]rului de nt\mplri prin care trece eroina.

„Un roman pumos, inteligent [i] extrem de amuzant!” („Daily Telegraph”) „C]r]ile lui Catherine Alliott provoacă dependen] v]el] devora n\tr-o veselie pagin\ dup\ pagin\” („Today”) „Catherine Alliott le are pe toate: de]te]ciunea, sim]ul umorului [i] gustul pentru pove]tile de dragoste tr\snite...” („Time Out”)

Imaginația și memoria: cele două axe pe care Rushdie își construiește romanul

Vreau să amintesc încă o scenă extraordinară, din Ca[m]mirul bunicului lui Saaleem, doctorul Aziz, cel educat la Heidelberg: chemat să o consulte pe fiica mo[]ierului Ghani, se trezește escortat într-o cameră în care două femei-luptă toare în fiecare de cap[itu]l unui cear[af] alb, în mijlocul căruia se află... o gaură. Ați ghicit, e gaura prin care t[er]rul doctor ar trebui să o consulte pe fiica mo[]ierului, preciz[an]d în prealabil zona de consultat. În mod inexplicabil, t[er]ra începe să se mbolnăvească din ce în ce mai des, de fiecare dată zona afectată de maladii fiind diferită de anterioarele.

De-a lungul timpului, t[er]rul doctor [i] face o imagine-colaj asupra trupului pacienților sale. O imagine-colaj reunite numai în imaginație [i] în memorie: s[un]t cele două axe pe care Rushdie [i] construiește [i] romanul. Memoria proiectat[ă] asupra unei Indii uitate [i] redescoperite doar în fotografii alb-negru, dar colorat[ă] [i] completat[ă] de imaginație:

„Scriindu-mi cartea într-un apartament din nordul Londrei, de unde z[er]eam, pe fereastr[ă], priveam [te]a unui oraș complet diferit de cele pe care le nchipuam pe h[or]izont, m[ă] loveam neconștient de această problemă, p[er] n[on] c[on]știent m-am văzut obligat să m[ă] confrunt cu ea chiar în interiorul textului, ar[un]d[un]d limpede că în ciuda ambiguității mele inițiale [i] oarecum prostițene de a descuia porțile timpului pierdut, astfel înc[ât] trecutul și ias[ă] la iveală a[un] cum a fost, nealterat de distorsiunile memoriei) ceea ce scriam era, de fapt, un roman al memoriei [i] despre memorie, iar India mea nu era nici mai mult, nici mai puțin dec[ît] India «mea», adică o versiune, doar una dintre sutele de milioane de posibile versiuni. Am încercat să o fac pe cât de adev[er]at[ă] imaginativ am putut, dar adev[er]ul imaginației este, în același timp, onorabil [i] suspect, [i] [ti]am că India mea era aceea careia eu (care nu mai s[un]t ce am fost odăv[ă] [i] care, p[er] r[ă]sind Bombay-ul, n-am devenit ceea ce probabil a[un] fi fost merit[ă] să devin) eram, ca să spun așa, dispus să recunosc că-i aparțin” (Salman Rushdie, *Imaginary Homelands*, traducere de Anca B[ă]nicianu).

S-a mai spus despre *Copiii din miez de noapte* că datorează mult (fapt recunoscut) lui Günter Grass (mai exact romanului *Toba de tinichea*) [i] lui „Gabor” (*Un veac de singurătate*)... Da, însă Bombayul lui Rushdie nu e nici Danzig, nici Macondo. [i] la nici unul dintre cei de mai sus n-au n[on]vitat în asemenea grad ironia din *Tristram Shandy* ori gigantismul imaginației lui Rabelais.

Poate că, într-adev[er], romanul lui Rushdie merita acest nou Booker la puterea „t”... nu de alta, dar un călător în propriul trecut, fără țară, religie ori viață trebuie să aibă ceva: A Book(er).

» Există destule reacții ce favorizează *Copiii din miez de noapte* față de mult mai popularele (în cel mai pur sens al cuvintului, care ar implica și o necunoaștere a obiectului) *Versete satanice*. Sînt voci care susțin că acesta e cel mai bun, mai fin, mai atent construit roman al lui Rushdie. Există destule argumente în favoarea afirmației: în primul rînd, Rushdie a plecat de la o premisă extrem de dificilă: a te lua la trîntă cu Proust (chiar dacă o faci folosind alte arme, nu total diferite, însă dintr-o panoplie învecinată) nu e lucru ușor.

Victoria Socialismului

Tradiția v[ă]icărelii este la noi solidă și flexibilă: mereu adaptată în funcție de context, pentru a-l proiecta pe bietul om, aflat sub vremi, pe un fundal de nenoroc istoric.

Înainte de Revoluție, plîngeam amarincă că sîntem ținuți într-o uriașă închisoare. După 1989, ne irită cumplit efectele libertății (considerată anarhică) și suspinăm după Epoca de Aur. Cel care muncește la stat îl învidiază pe cel din sistemul privat și se vaită că are un salariu mic. Invidia e reciprocă: angajații puși la treabă de un patron îi urăsc, printre lacrimi de obidă, pe cei care se fac că lucrează la stat. Și

unii, și alții sînt nemulțumiți și v[ă]icăreți.

Cînd omul moștenește un lot de pămînt, se ia cu miinile de cap: ce să se facă oare cu el? Asta-i mai lipsea lui, la cite probleme are? Dacă însă nu-l capătă, se înfurie și pornește în cruciade juridice recuperatoare. Iar cînd îl obține, în fine, și trebuie să plătească taxele aferente, își aduce aminte de soluția Moromete: – N-am, domnule.

Ceea ce ni se întîmplă bun este ascuns cu grijă de ceilalți, ferit de privirile indiscrete, ocolit în conversații. Terenul predilect este cel al autocompătîmirii din motive reale și

imaginare. Copiii sînt nerecunoscători, fratele s-a încurcat cu-o puturoasă, cumnata vorbește prea tare, bunica are o respirație grea.

Impozitele cresc (dar impozite pe ce?), mizeria ne amenință, răul ne macină viețile. Toate aceste probleme, dificultăți și calamități sînt expuse abundent și detaliat oricui stă să-ți asculte necazurile. Așa cum România geme de români loviți și nefericiți, la tot pasul găsim psihanaliză și duhovnici improvizați, dispuși să-i înțeleagă. Fiindcă, ați ghicit, și aceștia au parte de ghinioane teribile, momente de cumpănă, ridicări trudnice. În acest spațiu geografic și

comunitar, munca nu este deloc răsplătită, meritul e ignorat și personalitatea deosebită, batjocorită.

Mitică al nostru, radiografiat excepțional de Caragiale, se plînge pe stradă și își freacă miinile de satisfacție în particular. E un cabotin superstițios. Cele bune le ține pentru el. Cele rele sînt deversate în piață. E un cîștigător (ca să nu zic: profesor) ce trage beneficii din condiția de inchipuită victimă. Victimele adevărate sînt discrete și scufundate în nenorocirea lor.

Nu mă număr printre ele. Nu mă număr însă nici printre ipocriții care se tot plîng, deși ar avea atîtea motive să ridă larg. Nu numai că îmi merge bine și foarte bine, dar ultimii ani mi-au adus atîtea bucurii și împliniri, încît n-am avut

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

timpul necesar ca să le procesez interior. Sînt convins că le merit și știu că am muncit din greu pentru ele.

Problema este că nu mai apuc să mă bucur de o realizare, așa cum se întîmpla în timpul lung și înghețat dinainte de Revoluție; apare rapid o alta, care ar trebui la rîndul ei asimilată.

Așa că mi-am făcut un obicei. Cu fiecare nouă bucurie, pentru a rămîne cumva singur cu ea, o iau la picior pe faimosul bulevard Victoria Socialismului, pe

acolo pe unde nu vezi, în general, pantof de pieton. Merg și merg și tot merg prin acel peisaj faraonic inchipuit de fantezia lui Ceaușescu și turnat din nefericirea noastră, a tuturor. Fiecare succes de azi a devenit posibil numai prin dispariția Conducătorului de ieri. Îmi place să mă gîndesc și la asta, cînd bat cu pasul bulevardul lui favorit.

Iar cînd mai am și cite un mic necaz (apar și din acestea, n-ai încotro), iau taxiul. Și ascult cuminte spovedania șoferului, inclusă în cursă.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Șah la rege

O zi perfectă, duminică. Mă plentez de foarte devreme cu un snop de cărți și reviste la masa din curte, sub bolta de umbră pe care-o fac, îmbirigatate, crengile de nuc, cais, soc și liliac. Senin, soare potolit, mierle, guguștiuci, măcălendri și cintezoii prin pomi, triluri și ciripituri, câte-o căisă zemoasă pac în iarbă, motanul Napoleon din vecini întins pe aleea din cărămizi vechi. Îmi vine să mă fac George Coșbuc și înalț într-un pastel imn de slavă naturii și verii tihnite. Nimic tulbure în aer, nici o amenințare. Zăc pur și simplu, cu ochii pironiți în mușcate mai bine de-o oră, ca în transă, pînă cînd mama leșină și aud pe fereastra deschisă un bufnet din cameră. Brusc, ziua se rupe ca o zdreanță și din nou simt cum granița spre dezastru e cît un fir. Abia după ce pleacă doctorița și după ce mama adoarme mă cuprind frica. Nu mare, ci una mică, împraștiată. Exact ca în copilărie, ca să mi-o birui, pun mîna pe prima carte care-mi cade în mînă, mă cufund în fotolii și, de straja pînă dimineața, dau gata *Regele alb*.

Despre cît de bine făcută e cartea lui György Dragomán și-au dat cu părerea zeci de cronicari din 20 de țări unde romanul a apărut. N-am să povestesc de ce mi-au plăcut atît de mult cele 18 piese și nici de ce toate la un loc au avut asupra mea un efect întremător, cît o tonă de sunătoare. Despre altceva vreau să scriu aici. Despre limba română din *Regele alb*. Adică despre minunata traducere a lui Ildikó Gabós-Foartă. De fapt, despre Ildi. Înainte de a-i fi lui Șerban soție, inger păzitor și partener în câteva curajoase expediții de trecut poezia de pe un mal pe altul, adică din maghiară în română, ea a fost (și cred că a și rămas) un prozator și-un ziarist de mare talent. Povestirile, reportajele, interviurile pe care i le-am citit

înainte de '90 erau scrise în românește, dar le-ar fi putut compune la fel de bine în maghiară sau germană, cu aceeași mînă sigură.

Luni după-amiaza am sunat-o și i-am spus că truda ei m-a scos cumva la liman. A spus că e meritul lui György. Am spus că știu asta, dar că e decisiv cum sună povestea micului Dzsátá în românește. A spus că Șerban a ascultat tot romanul cap coadă și a fost mulțumit. Am spus că asta chiar e ceva extraordinar și am vrut să știu cum a lucrat cu György. A spus că Dragomán s-a purtat ca un superprofesionist, fiindcă a făcut un soi de îndreptar pentru toți traducătorii lui din lume. Adică a luat zeci de cuvinte greu de înțeles pentru un american, un suedez sau neamț, ba chiar pentru cineva din Ungaria. Cum ar fi? Cum ar fi *yalá* sau *cordeluță* sau *sufloare* sau *trageri* sau *șnururi* de la uniforma pionierească sau *matricolă*. Lingă unele a pus chiar fotografii de acum 30 de ani, nu cumva talmaci să încurce borcanele. Sint sigură că, între toți, Ildi ar putea ușor căpăta premiul înfiți cu coroniță pentru fiecare frază, dar mai ales pentru cum a știut să păstreze suflul poveștii pe care-o înșiră precipitat un băiețel din Tirgu-Mureșul anilor '80, cînd amestecă incredibile dezastru și speranța plină de bucurie, brutalitatea și tandrețea, înjurătura și poezia, patosul cu cinismul și umorul. Multe finaluri au dat cu mine de pereți, dar nici unul nu m-a luat prin surprindere așa cum a făcut-o cel de la pagina 186. Acolo, în porcăria țîșnită din ultimele două cuvinte, cred că s-a dus cel mai mare meci RO-HU. Scorul cred că-i egal, dacă nu cumva chiar un 1-0 pentru noi (la penaltiuri, în prelungiri). Sau, ca să ne mișcăm pe tabla de șah: acolo maestra Ildi a dat șah la rege.

Dragoste în vremea...
mineriadei

Romanul *Educație tîrzie* este cronică unei „revoluții individuale cu inerente victime colaterale, în Bucureștiul anilor '90”. Cartea lui Mihai Zamfir se vrea a fi o „rescriere” în cheie autohtonă a romanului lui

Gustave Flaubert, *L'Éducation sentimentale*. *Educație tîrzie* pare să facă parte dintr-un proiect mai amplu al lui Mihai Zamfir, acela de a „rescrie” capodopere, de a le adapta la contextul românesc.

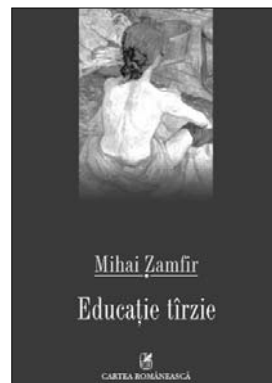
După *Educație tîrzie* a urmat *Fetjla*, o „Lolita ca la București”, roman inspirat de cartea lui Vladimir Nabokov. În anul 2006, Zamfir publică *Se nnapteașă*. Se lasă ceața, „roman” format dintr-un colaj de scrisori ce recuperează convențiile din *Les liaisons dangereuses*. Teoretician, critic literar (și romancier, Mihai Zamfir este unul dintre scriitorii care s-au implicat activ în viața publică după Revoluția din decembrie '89, fiind un foarte bun observator/comentator al vieții sociale, politice și culturale. România postcomunistă apare în majoritatea romanelor sale, dar în *Educație tîrzie* este cel mai bine nflijat. România este „statua din fața bisericii”, cea mai nefericită statuie din oraș: „La poalele unei României corpolente, mbrăcată în catrină” (și în nădărmă, falnic, un drapel de legiune romană, soldatul rînit expirat teatral, ca într-o operă italiană). România nici nu se uită la el, puștin în pas de nenorocirea individuală, ea privește semește viitorul.

Educație tîrzie („educație sentimentală” de cenușă, cum o numește chiar autorul în începutul textului) este dedicat „umbrei auguste a lui Flaubert”. La fel ca în romanul lui Flaubert, în *Educație tîrzie* cititorul se află într-un raport „direct” cu personajele, iar uneori le poate chiar atinge. Nu există claroscurocuri, totul ne este prezentat „în lumină”. Într-o încercare de retorică narativă, scriitorul apelează la perspectiva persoanei a doua. Avem de-a face cu un narator exterior șveței personajelor (și care, uneori, devine un narator oracular: „ji-ai pierdut echilibrul. Zidul de care te sprijini e din piatră gri, solid”, nădărat acolo poate cu mai bine de o sută de ani în urmă). Ji revii, ai amestec doar de preaplinul care urcase în tine, sufocându-te cu entuziasm la curte, aș cum ai și-a nămplat de mii de ori, din iarnă pînă acum. Timpul

a trecut încet (și gligitor, dar a trecut...). Personajul principal este prins într-un complicat joc al memoriei (și al timpului, oscilînd între trecutul imediat, hipnotizant, și prezent).

Nostalgia, născută dintr-o
insatisfacție față de realitate

Cartea spune povestea unui bărbat din elita intelectuală a Bucureștiului, fiul unui profesor de istoria artelor, specialist în Baroc (și directorul Muzeului Municipal). La început, Sandi (erban (a) cum i se spunea tot „Bucureștiul bine”) nu era decît „fiul tatălui”, apoi, „ncet-ncet, „l-a (ters discret pe bătrînul (erban”, (i-a (cut un nume. După Revoluție au venit alegerile, iar apoi a fost cutremur, pentru unii „pedepșă a lui Dumnezeu după alegeri”. După scurt timp au venit mineriile, care purtau cîntă (i aveau nă m nă ciomege. Au ocupat Piața Universității (i b'teau pe cine apucau. -n aceste zile tulburii, de violență (i de barbarie, Alexandru (erban se ndrăgostește de Cora, o t nă femeie din Cartierul Depărtat, care l seduce (i-l atrage într-o altă lume, „ntr-o altă viață”, unde dobindește o altă identitate. Cititorul este atras „ntr-un univers al sentimentelor” în care are un singur ghid, (i anume nostalgia. Vizitele lui Sandi (erban în Cartierul Depărtat al Corei sînt de fapt evadări „ntr-o lume fantastică”, „ntr-un peisaj care nu există în realitate. Același rol l au (i primele plecări n străintătate, în Bavaria, apoi la Perugia, care sînt tot o formă de evadare din prezent: „Visul din primele zile de ianuarie, visul de iarnă albastru bucureștean”, se continua cu un vis german de vară”. Nostalgia care pune stăpînire pe personaj este născută dintr-o insatisfacție față de realitate, insatisfacție care provoacă o anumită tensiune, atît în realitate, cît (i în vis. *Educație tîrzie*

este un roman de dragoste, o dragoste în vremea... mineriadei. Alexandru (erban renunță la vila sa, la iubirea lipsită de pasiune pentru Silvia, refugiindu-se în apartamentul modest al Corei Stăgaci. Sfrîștitul acestei relații înseamnă pentru personajul lui Mihai Zamfir pierderea acelei identități cîntigate în lumea reală a Cartierului Depărtat: „N-au decît să vină cu toții să te vadă, cunoscuții (i necunoscuții: nu (tiu că vor gîsi în locul tău pe cu totul altcineva, un om care-ji seamănă ca un frate, dar care abia acum nva) să descifreze lumea din jur. Adevratul Alexandru (erban a murit într-o noapte, pe la sfîrșitul verii, „ntr-un cartier mărginaț”, unde probabil nu va mai călca niciodată”.

Mihai Zamfir,
Educație tîrzie, colecția „Proza”,
Editura Cartea Românească, 2008, 49 lei

WOJCIECH KUCZOK » MIZERIA. AUTOBIOGRAFIE

K. sau despre educație
(roman antipedagogic)

Wojciech Kuczok, prozator, poet, scenarist și critic de film, s-a născut în anul 1972 în localitatea poloneză Chorzow. *Mizeria* (Gnoj) este romanul său de debut, distins în anul 2004 cu Premiul Literar Nike. Alături de Saša Stanišić, Wojciech Kuczok face parte din noul val de scriitori central-europeni care încearcă să recupereze prin intermediul ficțiunii o lume pierdută. Micul

Aleksandar Krsmanovic, din romanul lui Stanišić, *Cum repară soldatul gramofonul*, devine un „specialist în neterminați”, iar poveștile îl ajută să-și imagineze că lumea este mai bună decît pare a fi în realitate. Visul său este acela de a picta o sărbătoare fără pistoale, un schimb de focuri în care nimeni să nu fie împușcat, o armă cu lunetă fără lunetist, o rană fără sînge, un

Centrul Național al Dansului

suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: + 40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

Centrul Național al Dansului

cafe deko

alternativ

TREI RĂSPUNSURI DE LA MIHAI ZAMFIR

Am încercat să prezint mecanica îndrăgostirii

Romanul Educație trzie a apvrut anul acesta, în cea de-a doua ediție, la Cartea Românească. Aceasta a fost prima „rescriere” a unei capodopere universale (Educația sentimentală a lui Flaubert) în „cheie” autohtonă. A urmat apoi Fetia, o „Lolita ca la București”, varianta românească, am putea spune, a romanului lui Vladimir Nabokov. De ce un astfel de proiect?

a pasiunilor [i a relațiilor umane. Ceea ce am încercat în Educație trzie n-a fost prezentarea Bucureștiului din timpul [i de după] Revoluția din decembrie 1989 (deși latura documentară ajunge aici implicit), ci prezentarea mecanicii îndrăgostirii, mereu egală cu ea însăși [i dincolo de timp [i de loc, dar mereu diferită] în detalii.

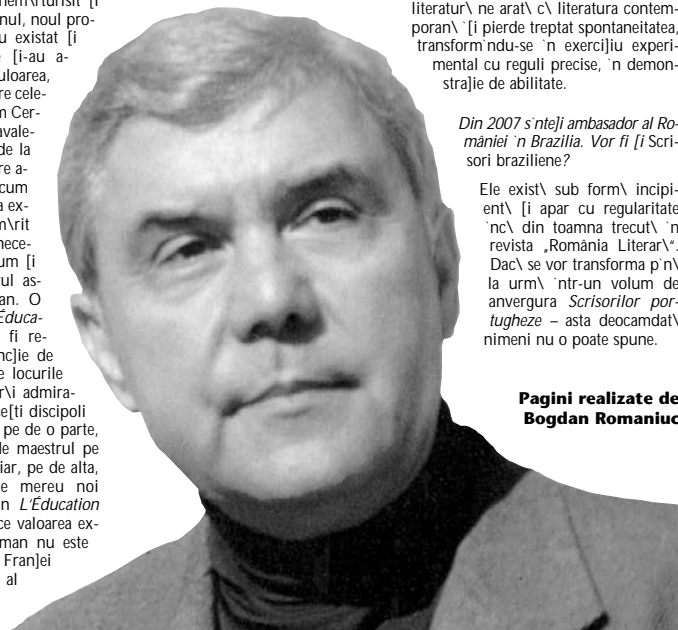
moda a cuprins rapid Europa ajungând cu oarecare întârziere [i în România. De la Saul Bellow [i John Coetzee la John Lodge [i Umberto Eco, pentru a-i cita doar pe cei mari, exemplele se multiplifică exponențial.

Mi-e greu să mă pronunț cu detașarea necesară asupra unui grup din care fac eu însuși parte. Totuși, nu mă pot împiedica să nu văd în acest fenomen de aparențe insolite două realități complementare, pozitivă [i negativă. Existența profesorului-romancier arată nevoia a [a-zisului] SPECIALIST de a experimenta el însuși actul scrierii de literatură devine ireprezintăbil [i se transformă, pe de altă parte, numărul tot mai ridicat de profesori [i de critici ce scriu literatură ne arată că literatura contemporană [i pierde treptat spontaneitatea, transformându-se în exercițiu experimental cu reguli precise, în demonstrație de abilitate.

Din 2007 s'ntelți ambasador al României în Brazilia. Vor fi [i Scriitori brazilieni?

Ele există sub formă incipientă [i apar cu regularitate încă din toamna trecută în revista „România Literară”. Dacă se vor transforma pe măsură la următorul volum de anvergură Scriitorilor portugheze – asta deocamdată nimeni nu o poate spune.

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

Cu excepția citorva mari nume (degetele celor două mâini ar fi suficiente pentru numărarea lor), toți romancierii au scris de fapt, fie că au fost sau nu conștienți de asta, adaptând la propria lor dimensiune modelele ilustre. În subconștientul fiecărui autor de ficțiune din ultimele două secole se află prezent un ideal scriptic de obicei nemărturisit [i pe care, scriindu-și romanul, noul prozator îl aproximează. Au existat [i romancieri geniali care [i-au anunțat de la început culoarea, plecând explicit de la opere celebre anterioare lor, precum Cervantes de la romanele cavaleresti ori Thomas Mann de la Dostoievski, dar nu despre aceste cazuri ilustre este acum vorba. Eu cred că aș [iarea expresivă a modelului urmărit constituie o explicație necesară pentru cititor, precum [i o dezvăluire despre cifrul ascuns al propriului roman. O capodoperă precum Educația sentimentală poate fi rescrisă la nesfârșit, în funcție de momentele istorice [i de locurile în care trăiesc sau vor trăi admiratorii lui Flaubert. Toți acești discipoli conștienți vor manifesta, pe de o parte, o deferență totală față de maestrul pe care singuri [i l-au ales, iar, pe de altă parte, vor ilustra în contexte mereu noi paradigma universală din Educația sentimentală. Ceea ce face valoarea extraordinară a acestui roman nu este descrierea Parisului [i a Franței de la jumătatea secolului al XIX-lea, ci descrierea mecanicii eterne

la bază doar două lucruri: recompensa și pedeapsa. Sînt eliminate din start dialogul, care este înlocuit de violență. Tatăl nu poate fi acceptat realmente ca tată, ca figură constructivă, fiindcă tatăl reprezintă de fapt autoritatea demoniacă, tiranul, persecutorul, pentru care biciul are rolul principal în educația fiului. Acest lucru ne trimite cu gândul la Kafka și la celebra Scrisoare către tata, unde fiul îi scrie tatălui: „aș fi fost fericit să te fi avut prieten, șef, unchi, bunic, socru chiar. Dar ca

tată, erai mult prea puternic pentru mine...”. Bătrînul K. nu face decât să-și îndepărteze fiul, care visează acum doar un război în care să lupte împotriva tatălui și să-l ucidă.

Mizeria este un altfel de roman despre educație, diferit de cel al lui Jean-Jacques Rousseau.

Traducere, prefată și note de Constantin Geambașu, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2008, 19.95 lei

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Trei prințese gemene, date uitării

În cartea lor Prințese date uitării sau necunoscute, autorii Rebecca Dautremer și Philippe Lechermeier (dacă sînt și reali, iar nu fictivi și ludici, în sens borgesian; cartea este tradusă de Șerban Foarță) au uitat să se ocupe de trei prințese eschimoșe: Ly, Tay și Ky.

Cele trei fete (orfane, întrucît nu au părinți, ci doar o slujnică bătrînă despre care gurile rele și bune la un loc spun că este o magiciană înzestrată) există și bîntuie simpatic prin vechile legende ale eschimoșilor. Așa încît le fac hatîrul celor doi autori jucăuși și le reamintesc de existența acestor trei fete. Ele au ca nașă de botec o zîină provenită dintr-o ursoaică albă, care le transportă într-o caleașcă obținută dintr-un iceberg fărîmițat. Nu sînt niște prințese ultrafrumoase, ci doar drăguțe și rîzărețe, veseloase, puase pe șotii, în ciuda frigului de-ngheață aapei în care trăiesc. Prințesele cele trei sînt surori gemene și au un viciu aparte: nu se pot opri din fantazare și exagerare, adică din minciună, mai nepios spus. Nici nu este de mirare: în frigul eschimos nu îți rămîne decît să minți și să tot minți, născocind tot timpul. Cîntă toate trei la o muzicuță făcută din oase de balenă ori la un soi de mandolină avînd corzile din mustăți de focă. Caleașca lor este trasă de foci, iar vestitori și paji le sînt pinguinii. Se scaldă în zăpadă topită amestecată cu sirop de brad. Toate cele trei prințese au un grain de beauté pe vîrfurile nasului, gemenele fiind, am uitat să o spun, grăsuțe, chiar dacă nu grăsuțe foc. Prințesele vorbesc, de bună seamă, limba

eschimoșilor în care fiecare cuvînt se termină cu particula GLU. De pildă: lunăglu, dormiglu, beaglu, mîncîcăglu, la naibaiglu, focăglu, sanieglu, igluglu. Celor trei surori le-a fost sortit, nu e greu de ghicit, să se mărite doar cu trei frați gemeni care însă întîrzie și vor tot întîrzia să se arate. Ele sînt îmbrăcate în blănițe de vulpe argintie și au șoșoni din scoarță de tuya, cu puf de pasăre Dodo. La gît au șiraguri de piatră lapteului, care le ajută să nu fie insomniace din cauza aurorei boreale. Adoră să se joace împreună Popa Prostopglu (da, și în Eschimosia există acest joc!). Pe lîngă limba lor nativă, gemenele știu și limba laponă (în mod previzibil), dar au, de asemenea, verigoare și mătuși în Siberia. Nu au călătorit însă niciodată, nicăieri. Firește, prințesele cele trei nu știu să se sărute decît pe nas (care-i rotofei și îmbujorat). Ca să reziste la frig, consumă mîncarea cu boia și piper (aduse, se zice, din China). Și am încălecat pe-o șa.

» Prințesele cele trei sînt surori gemene și au un viciu aparte: nu se pot opri din fantazare și exagerare, adică din minciună, mai nepios spus. Nici nu este de mirare: în frigul eschimos nu îți rămîne decît să minți și să tot minți, născocind tot timpul.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

în fiecare vineri, de la 20.00

cu George Onofrei și Anca Baraboi

Dumitru Ungureanu: „Nu totdeauna poți primi energia transmisă de-o trupă, dacă nu-i vezi măcar un spectacol. Iar când concertul susține ultimul album – ca în cazul de față Judas Priest, Nostradamus –, atunci n-ai voie să ratezi ocazia”.

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Leac pentru prostie

Individul care s-a postat în spate, la vreun metru, lateral, avea o figură oarecare. Fără plete, ca rockerii adevărați din primele rînduri, ras, cu haine obișnuite, nici măcar de culoare închisă, nu zic neagră, așa cum purtau destui „de-ai noștri”. Poate că era un rătăcit dornic de distracție, plus bere (cam scumpă la cită încăpea în paharul de plastic, dar curată, nu ca aia de data trecută, cînd ne-a durut capul)... Măsura 1,85 m, solid în umeri, cu brațe puternice și git de taur. Aspectul masiv nu-i da aer de 4x4, ca al „dulapului” ce s-a așezat în față și ne-a obligat la deplasări laterale. Lucru deloc plăcut, fiindcă și noi tăiam vederea la scenă pentru destui spectatori mai scunzi. N-ar fi stricat deloc – scriu asta pentru organizatori, în eventualitatea că le cade sub ochi revista de față – ca scena să fi fost înălțată cu vreun metru. Inutil să explic rațiunea acestei doleanțe!

Mă feresc de multă vreme să frecventez adunările unde poți da peste tot felul de oameni cu ieșiri necontrolate. Am pățit odată, la un „festival” cu ifose, mi-ajunge. Dar nu totdeauna poți primi energia transmisă de-o trupă, dacă nu-i vezi măcar un spectacol. Iar cînd concertul susține ultimul album – ca în cazul de față Judas Priest – Nostradamus –, atunci n-ai voie să ratezi ocazia. Presupun că așa fi ajuns să decopertez intenția englezilor numiți, pe bună dreptate, *heavy-metal gods*, la viitoarea editare pe DVD a unui material din actualul turneu. Nu cred că trăiam impresia stranie lăsată de simpla imagine de fundal care a deschis show-ul și-a fost reluată de cîteva ori: figura personajului Nostradamus, asemănătoare cu a lui Rob Halford, minjită de sînge în jurul ochilor lipsă. Dacă tăietura ce decupa globul ocular n-ar fi fost evidentă, iar culoarea roșie n-avea aspectul unei acuaresc puse de-un

pictor naiv, atunci gîndul s-ar fi îndreptat către un spectacol horror... Dar oamenii responsabili cu imaginea trupei au acordat importanță continuității iconografice: simbolul celor două spații goale, întunecate, persistă în toate aparițiile discografice. Despre mesaj nu e cazul să bat asfaltul parcării în care s-a ținut concertul. Locație strîmță și plană, deloc – dar deloc! – potrivită receptării unui concert unicat! (Și totuși organizatorii folosesc intens acel loc, în care eu nu cred să mai calc prea curînd!)

M-am simțit stînjinit prea puțin de individul p(rost)at în preajmă, care își bea berea (nu știu cum avea mereu paharul plin!) și-și striga dorințele fără jenă. De la bun început, el a vrut o anume piesă și țipa la „aia de pe scenă” s-o cînte, fiindcă „aia e-a voastră, bă!”. Lesne explicabilă judecata mea pripită: individul e prost-crescut, sumar zis! De exemplu, cînd playlist-ul a ajuns la *Death*, o piesă meditativă, cumva atipică pentru Judas Priest, o replică fără... replică, scurtă și la obiect, tipul a tras: „Băga-mi-aș, ce bă, aici e la teatru!”. Evident că omul sesizase nota în care s-a construit conceptul ultimului album: teatralitate dark-age cu aluzii profetice, o chestie mai curînd de marketing decît de substanță. Nu foarte potrivită în fața unor spectatori care vedeau înțîia dată trupa, însă bine articulată stilistic.

Dar poporockul prezent știa ce vrea; la fel de bine știa și hîrșiiții metalști: vechi și consacrate hituri! Care au mers ca la cartă: trupa și-a respectat statutul și n-a dat nici un chix, publicul cunoștea versurile pe dinafară și le-a cîntat „louder, louder”!... Iar cînd a venit rîndul fantasticului *Painkiller*, omul de lîngă mine a dat cu paharul de pămînt și figura lui a căpătat ațîta expresivitate de om împlinit, încît titlul acestui articol mi-a venit instant!

Pe urmele lui Dinu Lipatti cu pianistul Béla Siki (II)

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

M-aș mira să găsiți înregistrările pianistului Béla Siki, elevul lui Dinu Lipatti. Înregistrările sale oficiale au apărut cu decenii bune în urmă, în două reprize: întîi în 1950, grație unui celebru producător, Walter Legge, la îndemnul lui Lipatti. Printre ele se afla și *Sonatina* maestrului

său, pe un rarissim azi disc de 78 de turații. Și este știut că Legge avea darul de a-i descoperi pe maeștri. Apoi a doua serie în 1957, la compania dispărută apoi, Pye (pentru care a înregistrat și Mîndru Katz), și al cărei catalog doarme astăzi undeva în arhivele EMI.

Cu modeste exagerat, profesorul Béla Siki 'mi vorbea despre aceste 'nregistrări drept „acceptabile”. -n fapt, s'nt mult mai mult [i fie c\ este vorba de *Concertul de pian* al lui Schumann, de *Variațiunile simfonice* ale lui César Franck cu *Orchestra Pro Arte* [i Sir Eugen Goossens la pupitrul sau de sonatele beethoveniene, opus 111 sau *Waldstein*, toate ar merita s\ revad\ lumina zilei. (i nu numai fiindc\ dau imaginea [colii pușin cunoscute a lui Lipatti.

Béla Siki a avut o relație special\ cu Dinu Lipatti. Dup\ explicația lui, ntr-o lung\ discuție pe care am purtat-o 'n Elveția: „Eram primul lui elev venit din străinătate [i care dovedea o doz\ de talent. Deci eram binevenit, chiar dac\ la 'nceput comunicam foarte greu, fiindc\ franceza mea nu mi-o permitea: trebuia s\ preg\tesc anticipat ce vroiam s\ i spun etc. Apoi am ajuns s\ m\ exprim acceptabil [i am putut avea cu el chiar conversații interesante. -ntreaga preg\tire a examenelor finale a fost cu ajutorul lui, sub inspirația [i sub direcția lui. A urmat epoca 'n care boala sa a 'nceput s\ se agraveze, c'nd trebuia s\ fac\ radioterapie [i l-am putut conduce cu mălina unui prieten. La 'ntoarcere trebuia s\ urce patru etaje [i era foarte obositor, 'n casa sa nexist nd ascensor. Era epuizat. Controlul s\ u - fiindc\ era un gentleman ca pușini alții [i se controla tot timpul - se relaxa deodată [i 'mi vorbea de lucruri despre care eram foarte 'ncurcat s\ le aud, despre moartea sa cur'nd, de exemplu... Aveam 25 de ani. -ntre noi era o diferență mic\ de v'rstă, doar 6 ani. El se n\scuse

'n 1917, eu 'n 1923. Diferența 'ntre noi era c\ el se n\scuse matur, cu handicapul teribil al bolii... A avut o via\ cu totul diferit\ [i deci la v'rstă de 30 de ani c'nd l-am cunoscut, p'n\ la 33, c'nd s-a stins, maturitatea lui era cu totul diferit\ de a mea, de necomparat. -n relația noastră exista ceva foarte bizar, faptul c\ m\ cheama cu *Monsieur*. P\strez scrisorile lui [i cred c\ exist\ una singur\ 'n care 'mi spune Béla, probabil dintr-o sc\pare de condei. Eu 'i spuneam la fel, *Monsieur*, [i cu această formul\ complicat\, atunci c'nd urca sc\ările [i era epuizat, se așeza pe un scaun la mijlocul drumului [i din gur\ 'i ieșeau lucruri foarte grave. Cred c\ nu eram eu suficient de matur atunci pentru a-l 'njelege perfect”...

Avea s\ l 'njeleag\ mai t'rzii, marcat pe via\ de dispariția timpurie a lui Lipatti. Concertul 'n amintirea pianistului, 'n septembrie 1951, la Festivalul de la Besançon, la care a c'ntat 'mpreună cu Madeleine Lipatti *Simfonia concertant\ pentru două pian\ [i orchestra*, i-a r\mas 'n memorie. George Enescu, care a dirijat *Orchestra Național\ a Franței*, a 'ncr\cat concertul cu mult\ afectiune: cum era 'nrudit cu Lipatti, concertul a devenit 'ntr-o m\sur\ o afacere de familie, 'n memoria cuiva foarte apropiat. Nu a fost u\or fiindc\ partitura este dificil\, p\rt\ile de orchestr\ s'nt dificile, exist\ numeroase probleme de intonație [i, 'n plus, 'mi amintesc c\ 'n ziua concertului, la repetiție, au descoperit o eroare 'ntr-o parte de orchestr\, 'n ce privea un instrument de suflat sau un contrabas; a\ c\ dup\ amiaz\ a trebuit s\ m\ ocup de

copierea corect\ a acestor m\sur\, fiindc\ c\ situația devenise delicat\.

Au existat [i alte probleme cauzate pur [i simplu de dificultatea partiturii; este vorba de o lucrare complicat\, 'n afara unui limbaj comun. -n consecință muzicienii erau pușin pierduți, ntr-un concert care cere foarte mult\ precizie. Am auzit mult mai t'rzii o 'nregistrare din România [i am fost foarte impresionat de felul 'n care era c'ntat\.

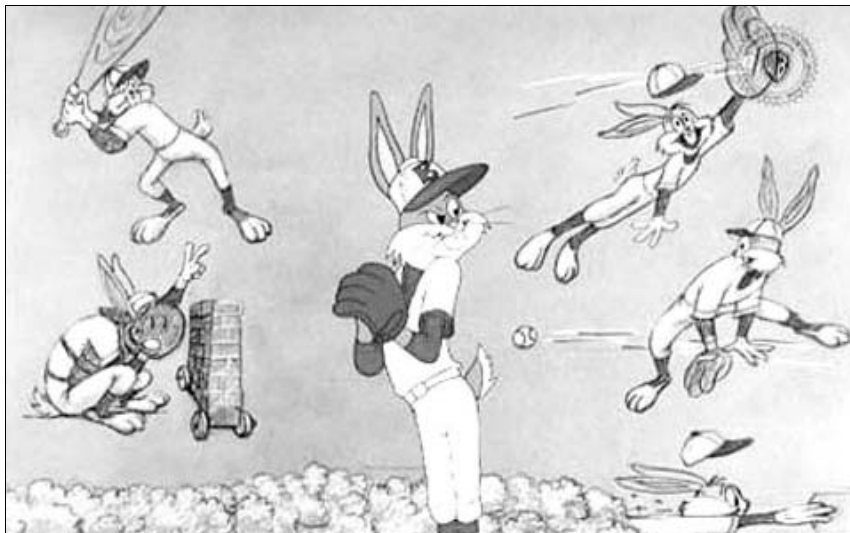
E un lucru foarte bizar. -mi amintesc c\ ie\ind dintr-un concurs am observat c\ atunci c'nd candidații c'ntau Haydn sau Mozart, sunau ca mine c'nd vorbesc franceza, cu un accent străin. Dar atunci c'nd c'ntau muzic\ contemporan\, o f\ceau ca [i cum era limba lor. (i cred c\ Enescu, de\i cu partituri deosebit de complexe, vezi cazul Sonatei pentru vioar\ [i pian, resim\tea aceste dificult\.

Cel de-al doilea concert memorial, cu Ernest Ansermet, a fost diferit, fiindc\ la o a doua execuție te duci cu mult mai mult\ 'ncredere: Ansermet era [i mai t'n'r. Cred c\ el avea ntr-o mai mare m\sur\ obi\puința unor concerte de muzic\ contemporan\.

Cum a evoluat ulterior Béla Siki? „Lipatti m-a ajutat foarte mult [i nu numai prin personalitatea sa. M-a ajutat deja c'nd f\cea ultimele sale 'nregistrări la Geneva [i am avut posibilitatea s\ fac un disc test pentru *Columbia*, cu Walter Legge. Relația cu Legge a durat [apte ani. A fost foarte entuziasmat [i mi-a oferit un contract. -n plus, cum Lipatti era invitat s\ c'nte 'n Australia [i nu se punea problema s\ se duc\, m-a recomandat pe mine, spun'nd c\ s'nt t'n'r [i capabil. Era prin 1949-50. Practic am f\cut turneul 'n 1954, fiind un angajament foarte important, pentru 44 de concerte [i recitaluri, toate radiodifuzate. Am supraviețuit... Din 1953 'ncepusem s\ c'nt foarte mult, 'n Anglia [i Vrile legate de ea. Din 1954 am c'ntat vreo 80 de concerte anual. Eram t'n'r, dar dup\ na\terea fiicei noastre, absent mereu de acas\, uneori pentru o perioad\ de [ase luni, ajunsesem s\ am o via\ extrem de obositoare [i m\ sim\eam privat de familie. Ne-am spus c\ ar trebui s\ g\sim ceva 'n Statele Unite, unde plecaser\ [i prietenul meu Janos Starker [i al\i cunoscuți. -n cele din urm\, prin 1964-65, am primit un telefon 'ntreb'ndu-m\ dac\ m-ar interesa un post de profesor universitar la Seattle. Am decis s\ mergem [i s\ reduc treptat cariera de concert...”

Dinu Lipatti, producatorul Walter Legge și Madeleine Lipatti

Lecții de gravitație cu Bugs Bunny

Dacă fizica ar fi predată de copii am avea o mulțime de lucruri noi de învățat.

De exemplu, dacă un personaj P (pentru uțurarea calculului putem presupune că este vorba de un motan pe nume Tom) cu masa m aleargă cu viteză v spre marginea unei prăpăstii, el va alerga în continuare în aer încă un interval de timp Δt , mai mare sau egal cu timpul necesar, pentru a-și dea seama că este suspendat [i a clipi nedumerit de două ori]. În cădere, traiectoria lui P este pur liniară [i nu are nici o legătură nici cu m, nici cu v. Tema pentru acasă ar fi să deducem celelalte legi ale fizicii aplicabile doar acolo.

Este [tiut faptul că] fizica din universul desenelor animate are cu totul alte reguli decât cele ale lui Newton. Unii nu sînt de acord. Așa se face că, începînd din acest an, Universitatea din San Jose s-a decis să ofere animatorilor săi cursul de fizica animațiilor. În cadrul cursului se pot studia lucruri serioase, cum ar fi forțele ce acționează asupra unei frunze aflate în cădere, ce traiectorie urmează aceasta [i în câte cadre se desenează] o animație credibilă a mișcării.

Alții au pus bazele unei fizici paralele, în care este perfect în regulă să scoți din spatele lui un ciocan, chiar dacă în urmă cu o secundă nu aveai nimic acolo. Pentru prima dată, setul de legi ale fizicii care se aplică în lumea canarilor vorbitori [i a pisicilor] papion a fost descris în anul 1980, în revista „Esquire”. Subiectul a fost apoi preluat [i mbogățit de iubitorii de desene animate, pînă s-a ajuns la un set de reguli coerent [i aplicat cu o rigoare [tiințifică] în toate desenele animate.

Fizica relativă în desene animate

Prima regulă este că legile fizicii nu se aplică în mod identic personajului bun [i celui rău. De exemplu, atunci cînd Coyote o fugărește pe pasărea Bip-Bip (numele oficial: Road Runner sau Ultra Sonicus ad Infinitum) [i se lovește de un perete, cu siguranță cade la pămînt, după o scurtă mișcare de vibrație verticală. Într-un context asemănător, Bugs Bunny, fugărit cu pușca de Elmer, trece fără nici o problemă prin materia solidă, însă nu urmărește gaură după perimetrul corpului său, în momentul impactului.

Alte legi cunoscute ale fizicii de desene animate:

► Un obiect care cade asupra unui personaj va avea ca efect trecerea temporară a acestuia, aplatizarea acestuia într-un spațiu bidimensional. Caracterul de volum (deci reconversia spre 3D) se face, după cum [tim cu toții, suflînd aer în degetul mare. Excepție: în cazul în care se suflă prea mult aer, personajul se umflă, revenind zgomotos la dimensiuni normale doar după contactul cu un obiect ascuțit.

► Nici un personaj nu cade pînă cînd nu devine conștient de acest fapt.

► Dacă pe o stîncă se desenează un tunel, cu siguranță va ieși un tren din el. Cu variațiile: personajul bun va trece mereu prin tunel, iar personajul care l-a desenat se va lovi cu nasul de perete.

► În conceperea unei capcane complicate, indiferent de gradul de complexitate a calculelor scrise de personajul rău, acestea sînt greșite. Unghiul x din schemă va determina mereu ca autorul să fie victima propriei capcane.

► Gravitatea afectează pe rînd părțile corpului (vor cădea mai întîi picioarele

COOLTURISME

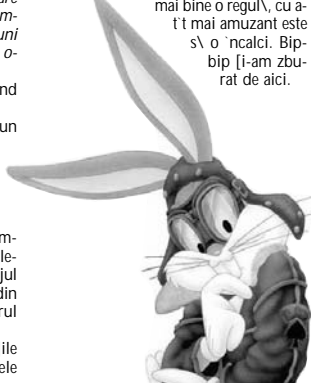
Mădălina COCEA

care vor dobîndi proprietăți elastice, lîngindu-se pînă cînd restul corpului se decide [i el să cadă).

► Atunci cînd mai multe obiecte cad simultan, cel mai greu va ajunge ultimul pe pămînt.

► Traiectoria unui glon poate fi inversată prin introducerea unui deget în jeava pistolului/puștii.

A venit deci [i momentul în care Tom [i Jerry [nva] la [coală] cum trebuie să cadă corect din punct de vedere [tiințific. Noi, cei care [i cunoaștem, stîm însă liniștii. Pentru că dacă este o lecție pe care am [nvățat-o de mici de la desenele animate, atunci aceasta ar suna cam așa: cu cîtuștii mai bine o regulă, cu atît mai amuzant este să o încălci. Bip-bip [i-am zburat de aici.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBO

Vise (V)

Se făcea că eram la mare, și din cauză că nu m-am dat cu loțiune de protecție, soarele mă arsesa așa de tare că mă carbonizase. De fapt, devenisem un fel de pastră-mă uscată și roșie, pe alocuri crocantă, pe alocuri succulentă, și nu mă puteam mișca în nici un fel. Stăteam așa fix pe o parte, sprijinit într-un cot, căci așa mă prinseseră soarele, și nimeni din jur nu se sinchisea de mine, deși plaja era plină. Rău era că, fiind paralizat, nu puteam să vorbesc, să spun cuiva să mă acopere cu un cearceaf sau să mă ia de acolo. Așteptam să vină noaptea, fiind convins că după ce pleacă soarele, o să revin la forma inițială.

Probabil de la o bucată încerpusem să miros foarte bine, pentru că din apă au început să iasă mulți cîini, da' mulți, o haită în toată regula, de toate rasele, toate mărimile și culorile. Unii vagabonzi, murdari și cu scăieții din blană, alții de rasă, mici, cu moț în cap și cu hăinuță, sau mari, cu botnițe, și au început să mă miroase, să mă lîngă și să mă întindă în toate părțile. Și după ce am curățat triga așa tare chestia asta, ba chiar mi se părea haios că mă vedeau de undeva din afara corpului și era o scenă foarte comică, cîinii mici care mușcau locul unde erau cînda degetele de la picioare, sau cîinii mari care se chinuiau să apuce și ei o înghițitură prin botniță și se enervau că n-aveau cum. Ce a început să mă sperie la un moment dat e că

stăpînii cîinilor stăteau pe mal, lîngă noi, și făceau conversație fără să ia seama la ce fac potăile lor, ba chiar unii priveau devorarea mea ca pe un lucru minunat, de genul uite ce poate să facă petul meu, drăguțul de el. Și cu sentimentul ăsta am rămas pînă cînd am dispărut complet, fiind mîncat încet de toți cîinii care m-au bucuțit pe toată plaja. Rămăseseră doar cîteva coaste pe care și le disputau cîțiva pechinezi și un ciobănesc mioritic.

Și m-am gîndit că e foarte năsol să dispar așa, e o mare prostie, că aveam foarte multe lucruri de făcut, multe proiecte în minte, n-am apucat nici să plătesc întreținerea, și cum mă gîndeam așa supărat la toată tărășenia, brusc am intrat în mintea lui Poseidon, cred, care tocmai ieșise din mijlocul Mării Negre, gigantic și cu coroană de spini pe cap, și am început să mătur cu mîna toți cîinii și stăpînii lor, ca pe niște furnici, împrăștiindu-i în toate direcțiile, zburătîndu-i prin aer ca-n jocul Black and White, dacă-ți știe cineva. Și după ce am curățat plaja, și nu mai era nimeni să mă vadă, m-am așezat pe chirostei (pup sau pe vine, în alte graiuri) și am început să mă modelez la loc cum eram, din nisip și apă de mare, cu o lopățică și două forme din plastic. Era o atmosferă atît de relaxantă, cu razele soarelui care zîmbeau peste lume și sunetul valurilor echilibrînd universul. Eram foarte fericit. Și m-am trezit.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marc\ nregistraț - Editura Polirom [i „Ziarul de la [”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de la [”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de la [”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colectiv editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăvescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor -ef: George Onofrei

Redactor -ef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente: Adriana Babeți, Bobi [i Bobo (FV\ zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Ceseranu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ionii, Florin Lăvescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vic.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Sîvescu.

Muzică: Victor Eskenas, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michalov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias. Caricatură: Lucian Amarîi (Jup). Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Ediția de la [i: Diana Soare

Ediția Națională: Elena Vlădăreanu, R. Chiru], Veronica D. Niculescu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresaoricrei Agenții Rodipeț din Iași sauoricruivui oficiu poștal. Cîșitorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipeț.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

Marele Stan e exact genul de film pe care trebuie să-l dai pedeapsă la pariuri. Pierzi un pariu, ești pedepsit să vezi acest film în care Rob Schneider se pregătește să fie violat la însoțire. Un subiect de zile mari, nu-i așa?

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Filme de vară, unele mai transpirate ca altele

FILM

Iulia BLAGA

Gopnik

Pentru că urmează să plece într-o vacanță de două săptămâni, Enciclopedia se simte vinovată față de cititorii ei și ține neapărat să se revanșeze, făcându-le o recomandare care să-i țină ocupați până se întoarce. E vorba de *Paris to the Moon* (Random House, 2000), scrisă de Adam Gopnik, jurnalist la „The New Yorker”, canadian cu o educație francofilă solidă, new-yorkez de adopție și parizian din flori. În 1995, Gopnik hotărăște împreună cu soția să se mute pentru 5 ani la Paris. Motivul e de-a dreptul duos: cei doi părinți vor ca fiul lor, Luke, să-și petreacă primii ani ai copilăriei printre cărușele din grădina Luxembourg, puștii rîriți și imaginile unui oraș fabulos. „Capul îmi era plin de ilustrate din Paris, majoritatea alb-negru, în care îmi dorisem întotdeauna să trăiesc”, spune Gopnik, iar noi înțelegem că mutarea dincolo de ocean s-a petrecut, de fapt, nu numai de dragul copilului: „am plecat la Paris pentru o re-educație sentimentală”. Și bine-aur făcut, căci asta i-a oferit ocazia jurnalisticului să scrie, cu un farmec și-o ușuratețe în stare să înmoaie inima chiar și celui mai nesuferit francofob, niște „eseuri comic-sentimentale” pline de erudiție și umor. Să ne-nțelegem: Gopnik nu studiază nu știu ce monumente ale culturii franceze imemorabile – subiectele lui sînt, dimpotrivă, bucuria de-a fi părinte, bucătăria franceză sau campionatul de fotbal. Am citit cu o incitare de nedescris despre încercările unui cenic bucatar de-a scoate la iveală identitatea de fruct a roșiei, despre cele două retorici culinare ale momentului (*terroir* și *épice*) sau despre Jean-Philippe Deranne, autorul unui impresionant recensământ a tot ceea ce se poate găti, care a mărturisit că a fost inspirat de către Mircea Eliade și a sa *Istorie a credințelor religioase* (paranteza ne informează că Deranne planuiește un al doilea volum, dedicat „întregii lumi a ceea ce e aruncat” în bucătărie, coji, resturi, simboluri etc.). Dacă sinteți curioși să aflați de ce la Paris „toți obstetricienii se îmbracă în negru”, ce face ca în Franța „trenurile să ajungă nu doar la timp, ci să ajungă la timp în locuri pe care cineva ar vrea să le viziteze” sau cine a câștigat de fapt în procesul Papon, citiți aceste eseuri ale unui călător sentimental, înțelept și *bon viveur*, care măsoară mereu imaginile Parisului de-acum cu Parisul văzut prima oară prin ochii copilului din *Le Ballon rouge*.

Ca de obicei, distribuitorii români aduc peste vară filme lejere, ținînd cont de faptul că oamenii sînt în vacanță (și chiar de faptul că unii dintre aceștia nu se află pe lingă o sală de cinema).

Scăpați de Smart!/ Get Smart

Este un fel de remake, pentru că aduce pe marele ecran personaje [și situații] din celebrul serial *Get Smart*, pornit de Mel Brooks [și Buck Henry în 1965]. Filmul de azi e coprodus de Steve Carell. Acesta interpretează [și rolul principal, de] jurnalist „ieri” de Don Adams. Carell nu e Rob Schneider. Are inteligență în joc, un simț al umorului [și o părere] [și, mai ales, bun-simț] [și mîsur]. Cu Anne Hathaway alături, formează un cuplu armonios, pentru că cele două personaje sînt diferite, deci complementare. Ea e un agent special (numărul 99) cu experiență [și cu eficiență] rafinată de tocurele lui, pe care el a lucrat ca analist la sediul agenției [și pe teren se descurcă grație unor soluții mai degrabă intuitive. Mai nou e și o nouă „comedie de acțiune” folosește întreg arsenalul filmelor de acțiune actuale (nu uită nici urmărirea auto-aero etc. de la sfîrșit). Comedia scapă de alocuri printre unghiurile tiparului, deoarece scenariștii nu dovedesc prea mult originalitate, bazîndu-se probabil pe [armul celor doi protagoniști] [și pe moleșala critică a spectatorului].

Marele Stan/Big Stan

Scăpați de Smart! este însă mult mai digerabil [și absolut cu] [apte clase (sau cel puțin cu cei] [apte ani de-acasă] peste *Marele Stan/Big Stan*, debutul în regie al lui Rob Schneider. Care Rob Schneider e... Rob Schneider (o să-i asociez tot viaja acel titlu „românizat” dat de distribuitorului filmului *The Hot Chick – Puicuța cu cocofel* – pentru că e la fel de stupid [și de ridicol ca] [filmele] [n care joacă] Schneider). *Marele Stan* e exact genul de film pe care trebuie să-l dai pedeapsă la pariuri. Pierzi un pariu, ești pedepsit să vezi acest film în care Rob Schneider se pregătește să fie violat la însoțire. Un subiect de zile mari, nu-i așa? Nici nu merită mai multe rînduri.

Mireasa e iubită mea!/Made of Honor

Este o comedie romantică [și] la sută, cu alte cuvinte cu nimic originală [față] de ce am mai văzut deja, în afară de protagoniști – Patrick Dempsey [și Michelle Monaghan. Al treilea actor din serialul *Anatomia lui Grey* care sare pe rîlează pe marele ecran (după Sandra Oh [și Katherine Heigl], Patrick Dempsey se străduiește să-și înfocă [armul pentru a menține] povestea pe linia de plutire, în vreme ce Michelle Monaghan pare să-și confirmat poziția de Noua Sandra Bullock (ele [și seamănă]). Tom e mare gagicar, dar nu observă că e îndrăgostit de cea mai bună prietenă a lui pînă ce aceasta se pregătește să se mărite. Dacă filmul nu ajunge să te scoată din mină] ca *Marele Stan* este pentru că e dulce ca siropul [și lipsit de vulgaritate]. Pe alocuri are mici poante drăguțe. E ultimul film în care a jucat Sydney Pollack. Are rolul tatălui lui Tom (Patrick Dempsey), un

bîrbat înșurat de [ase ori] [și tot de] [at tea ori divorțat] [și care, de] [și ideal pentru tinerele blonde, deplîngînd iubirea pe care a pierdut-o la tinerețe. E pe undeva

simpatice] cî Pollack [și-a luat] rîmas-bun cu un rol de etern gineric într-o comedie romantică dulceagă. Poate că nici viaja nu trebuie luat prea în serios.

Made of Honor, in regia lui Paul Wieland

Scăpați de Smart!/Get Smart. Regia: Peter Segal. Cu: Steve Carell, Anne Hathaway, Dwayne Johnson, Alan Arkin, Terence Stamp, James Caan

Marele Stan/Big Stan. Regia: Rob Schneider. Cu: Rob Schneider, David Carradine, David Alan Graf, David Hodges

Mireasa e iubită mea!/Made of Honor. Regia: Paul Wieland. Cu: Patrick Dempsey, Michelle Monaghan, Kevin McKidd, Kathleen Quinlan, Sidney Pollack

Iluzionistul

Lipsit de inspirație pentru următorul spectacol, iluzionistul căută în rulota dresonului de șerpi. Întră cinci minute, apoi reveni cu un coș de nuiele în mînă. Așeză coșul pe un taburet și se holbă la el. Sub ochii lui, din coș, se înalță puțin câte puțin o frînghie. „Cum naiba?!”, nu se putu abține să întrebe. Ocoli de citeva ori taburetul, în timp ce capătul de sus al frînghiei nu se mai vedea. Se scărpină în cap. Lovi taburetul cu piciorul, acesta se prăbuși mai încolo, la fel și coșul de nuiele, lăsînd să atîrne celălalt capăt al frînghiei. Îl prinse cu ambele mîini și trase cu putere. Tare ca o coardă de alpinism. Urcă, folosindu-se de

mușchii brațelor. Dispăru în cer.

De la umbra cortului, băiatul care urmărea scena sări, uluit, în picioare. Privi în sus pînă ce îi dădură lacrimile, dar nici urmă de cel care se înălțase. La prima atingere, frînghia căzu moale, alături. „Cum naiba?!”, se minună el.

Chiar atunci, trecu directorul circului. „Băi, cum naiba caști tu gura degeaba pe-aici?”

Mai bine ai duce elefantul, de reclamă, la plimbare.”

Elefantul nu adormise bine, cînd se trezi pocnit cu o creangă pe spate. Abia se ridică în picioare și fu minat în afara circului. La început, se sperie puțin. Merse pe

lingă gardul viu, cu un aer de cine vagabond. Apoi se obișnuie și pași tanțoși mai departe, rupînd cu trompa frunze de prin copaci. În jurul lui, roiau copiii.

Bătrînul venea de la piață, de unde cumpărase ouă proaspete, cînd se lovi nas în nas cu un elefant. Habar n-avea că-n oraș venise ciroul. În prima fază, moșul era să facă stop cardiac. Scurpă în sin și o rupse la fugă, năuc, prin mijlocul străzii. Oprea mașinile, fluturînd punga cu ouă.

Șoferul fluiera în ritmul muzicii. Mai era puțin pînă acasă. Se aplecă să schimbe caseta, cînd îi tăie calea, razant, un moșuleț care alerga cu o pungă de ouă în mînă. „Cum naiba?!”, își zise el, frîmînd brusc. Mașina îi scăpă de sub control, îl

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

izbi pe polițaiul din intersecție și își sfîrși drumul într-un pom.

Sergentul se gîndea să-și dea demisia din poliție. Decît așa muncă, mai bine șomer! Auzi zgomet în spate, se întoarse, pentru o clipă văzu, în depărtare, un elefant, și, în apropiere, o mașină care l-a izbit. Se rostogoli de citeva ori pe caldarîm, dar se ridică nevătămat. Își mișcă oasele și nu simți nimic rupt. Plecă împleticindu-se, o luă printre blocuri pînă la o bancă pe care să-și tragă sufletul. Acolo stătea o domnișoară care frunzărea un ziar. „Cum naiba?!”, o

întrebă polițaiul.

O domnișoară se așeză pe o bancă pentru a-și citi, în liniște, horoscopul. Dar iată că se apropie un polițai, legănîndu-se. Probabil beat. A biiguit ceva și doamnișoara a început să-l pocnească cu poșeta peste cap. „Cum naiba îndrăznești să te dai la mine?”

Pe masa din balcon, scriitorul începuse să lucreze la o povestire. Una despre un iluzionist lipsit de inspirație. De sub fereastră au început să se audă țipete. O domnișoară bătea un polițai. Hărmălaie. În condițiile astea, cum naiba să mai scrie?

ISSN 1584-8272

